Publicație lunară editată de DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY

DACIA magazin

Director fondator: Dr. Napoleon Săvescu

Nr. 4- mai 2003

În 19-20 iunie hotelul Intercontinental va găzdui

Al IV-lea Congres internațional de dacologie

Pentru lichidarea unui popor se începe prin a-i altera, a-i şterge memoria: îi distrugi cărţile, cultura, religia, istoria şi apoi vine altcineva îi va scrie alte cărţi îi va da altă religie, altă cultură îi va inventa o altă istorie (de origine latină ori slavică după momentul politic). Între timp poporul începe să uite ceea ce este sau ceea ce a fost, iar cei din jur vor uita şi mai repede: limba nu va mai fi decît un simplu element de folclor care, mai devreme sau mai târziu, va muri de moarte naturală. Noile forme istorice vor aduce elemente şi simboluri noi de adoraţie care le vor îndepărta pe cele vechi. Din vechiul start spiritual vor rămâne undeva la un etaj inferior al cunoaşterii, numai câteva cuvinte, expresii, tradiţii, impresii, fragmente, nume de localităţi, munţi şi ape, fără un înţeles aparent. Formele vechi care cândva, au ocupat valenţa transcedentalului vor fi deplasate de formele noi care vor dicta componenţa şi funcţiile «noului popor» aşa cum s-a întîmplat cu noi.

Dr. NAPOLEON SĂVESCU

Sumar

NOI NU SUNTEM URMAŞII ROMEI pag.2

Romanii şi vechea Europă pag.10

Semnele Daciei profunde pe Columna lui Traian pag.15

Manuscrisul Ponticelor lui Ovidiu de la Alba Iulia pag.22

CRONICA UNEI NOPŢI DE APRILIE pag.27

Tristeţile Sarmisegetusei

pag.16

DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY, INC

Extras din STATUT

2. Descriere

Organizație culturală ce desfășoară activități cu caracter cultural științific, pe principii pluridisciplinare și nu este afiliată nici unui partid politic. Formele principale de manifestare ale acestei organizații vor fi conferințe publice și simpozioane, deschise profesioniștilor și neprofesioniștilor și prin editarea paginii web: www.dr-savescu.com/dacia

3. Scop și obiective

Organizația își propune să inițieze și să desfășoare, prin forme legale de comunicare ale mass-media, următoarele activități pentru a readuce în drepturile ei adevărata istorie a poporului daco-român:

- activități de cercetare, ocrotire și promovare a limbii și istoriei străbune în toate regiunile țării, precum și în comunitățile daco-românești din afara granițelor, folosind izvoare referitoare la daci, vlahi și români;
- activități de cinstire a marilor valori din trecut, care au exprimat unitatea spirituală a Daciei antice, cu prioritate a marilor personalități uitate sau încă neintegrate la locul potrivit în cartea istoriei și de limbă a poporului daco-român;
- activități de păstrare și de perpetuare a marilor comori materiale și spirituale prezente în vatra satului daco-român, ca: etica familiei țărănești, obiceiuri de viață, datini, credințe, folclor, port etc;
- activități de afirmare și susținere a realizărilor tehnico-științifice încă necunoscute, ale strămoșilor noștri daci, și neintroduse în circuitul universal, cum sunt: construcții, metalurgie, medicină, astronomie etc;
- activități de ocrotire a valorilor universale ca: monumente, toponomie, embleme, simboluri din vatra Carpato-Pontico-Dunăreană, împotriva poluării, denigrării și falsificării;
- acordarea de premii anuale sub formă de diplome sau alte moduri de stimulare pentru cei interesați în readucerea din negurile timpului a adevăratei noastre istorii, a istoriei Daciei.

4. Sediul Central al Societății se află la:

21-26 Broadway, L.I.C.NY
11106, USA
Tel.718267-7965
Fax.718728-7635
E-mail: dacia@dr-savescu.com

5. Mijloacele financiare ale societății vor fi obținute prin donații și cotizații ale membrilor.

6. Structura organizatorică este formată din: un președinte și șase directori, șase consilieri, șase cofondatori.

DORIȚI SĂ PRIMIȚI ACASĂ CU REGULARITATE PUBLICAȚIA NOASTRĂ ?

NIMIC MAI SIMPLU !

Pentru a vă abona la publicația DACIA MAGAZIN, trimiteți prin mandat poștal suma de 180.000 lei pe adresa Daniela Gridan 2600, Orăștie, Piața Victoriei, nr. 20, cu mențiunea „abonament Dacia Magazin". Astfel veți primi la adresa indicată pe mandatul poștal în spațiul destinat corespondenței 12 numere din Dacia Magazin.

ADEZIUNE

Data:

Numele:

Prenumele:

Adresa:

Tel./Fax.:

E-mail:

Născut(ă)în:

La data

Profesia:

Am luat cunoștință de prevederile statutului societății și doresc să devin membru al acesteia. Declar că nu voi angaja oficial societatea din inițiativa proprie.

DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY

*Dr. **NAPOLEON SĂVESCU***
Fondator, Președinte
*Pr. **THEODOR DAMIAN***
Director
*Poet **GELU DORIAN***
Director
*Ing. **MARIUS SPRINCEANĂ***
Director Tehnic
*Dr. **NICK STOIAN***
Director Relații Publice
*Jud. **TUDOR PANȚIRU***
Fost Ambasador al Moldovei la U.N., International Legal Counceler
*Ing. **ANDREI VARTIC***
Director, Fondatorul Institutului Civilizației Dacice - Chișinău
*Gen. **NICOLAE SPIROIU***
Prim Consilier
*Dr. **LUCIAN DAJDEA***
Consilier, Relații cu Comunitățile Daco-Românești
TIBERIU FRAȚILĂ
Consilier, Relații Publice
*PhD. **MARIA MARINESCU***
Secretar General
*Av. **DAN DIMA***
Consilier Legal
*Dr. **VICTOR SUCIU***
Consilier Financiar

PATRONI-2002
*Dr. **DAN CIMPONERIU***
Dr. Științe Economice
GEORGE PĂUNESCU
*Dr. **MIHAIL RUDEANU***
*Ing. **LUMINIȚA SAVA***
*Dr. **NICK STOIAN***
*Ing. **ELIAS WEXLER***

Istoria neștiută a românilor

NOI NU SUNTEM URMAȘII ROMEI

Dr. NAPOLEON SĂVESCU

(Continuare)

BUREBISTA

După ce v-am purtat cu imaginația prin Europa preistorică, povestindu-vă despre strămoşii noştri îndepărtați, pelasgii (traci, geți, sciți, daci - numiți astfel, nu după limba vorbită, care era aceeaşi - pelasgică sau Latina prisca, ci după localizarea lor geografică, cum şi azi, noi, dacoromânii, mai suntem numiți: moldoveni, regățeni, vlahi, bănățeni, dobrogeni ori macedoneni), voi începe să vi-i descriu pe unii din aceia care au avut atunci un impact asupra viitorului nostru de azi: voi începe cu BUREBISTA, cel mai mare dintre Regii Traciei, care s-a născut cam pe la începutul secolului I î. d. Hr., la mai mult de 2000-3000 de ani de la prăbuşirea Marelui Imperiu Pelasgic, atunci când lumea antică era dominată de Imperiul Roman.

În 111 î.d.Hr., se naşte la Argedava, ca fiu al regelui burilor, un tânăr ca va readuce spațial carpato-dunarean şi locuitorii acestuia din nou în fruntea Europei preistorice, se naşte Burebista.

84 î.d.Hr., la vârsta de 27 de ani, pleacă în fruntea unei armate, primită de la tatăl său, şi cucereşte Costeştii, unde se instalează ca reunificator al regatelor dacice. Cam tot atunci, la Roma, Sylla punea mâna pe putere.

80-70 î.d.Hr., Acorn Ion, prietenul său, în vârstă de 30 de ani, este trimis în misiune diplomatică la Argedava, la tatăl lui Burebista (pe atunci în virstă de 60-70 de ani).

7 iunie-9 august 48 î.d.Hr., Acorn Ion îl va întâlni pe Pompei.

44 î.d.Hr. La vârsta de 67 de ani, după o domnie de 38-40 de ani Burebista va muri, se pare, asasinat.

Pentru simpla dumneavoastră curiozitate voi face o paralelă între Burebista şi Cezar.

100 î.d.Hr., se naşte Iulius Cezar.

58-51 î.d.Hr., cucereşte Galia şi scrie „De Bello Gallica".

48 î.d.Hr., îl învinge pe Pompei la Pharsalas (închipuiți-vă cum s-ar fi schimbat istoria dacă ar fi fost invers).

44 î.d.Hr., pregăteşte campania împotriva regelui Burebista , dar… este asasinat şi moare la vârsta de 66 de ani.

Dar să revenim la magnificul nostru rege scos din cărțile de istorie alternative, aruncat în groapa uitării tocmai de aceia care ar fi trebuit să-i apere memoria, istoricii noştri.

Burebista îşi propune şi realizează reunificarea populației tracice; în procesul de reunificare limba şi religia au fost elemente fundamentale. Rolul limbii şi religiei comune păgâne a constituit un mijloc puternic de neîntreruptă legătură a unității şi frăției între toate pâlcurile neamului nostru, fărâmițat până la el; Burebista a unit neamurile într-o împărăție respectată aici, în centrul şi răsăritul Europei, întinzându-şi hotarele de la lacul Constanta (Elvetia de azi) până dincolo de Nipru.

Numele adevărat al lui Burebista s-a pierdut undeva prin veacuri, dar inteligența, puterea şi vitejia lui în luptă

aveau să-i aducă meritatul nume de BU-ERE-BU-IST-AS (Care-era-care-este-nu), ceea ce înseamnă „Nemaipomenitul", „Cum nu a mai fost şi nu mai este".

Joannes Magnus 18 considera ca adevăratul nume al său a fost Boroista (vezi c.XVII) şi vorbeşte despre el : „BOROISTA se numără printre regii străluciți ai Goților şi, pe bună dreptate, a fost aşezat la loc de cinste în timpul său, în vremea Regatului Gotic, pe vremea când Roma era sub conducerea lui Sulla, care domnea mai curând violent decât moderat (se referă la dictatorul Lucius Cornelius Sulla, 138-78 î.d.Hr., n.t.). Acela, născut în Cetatea Romei şi educat după obiceiurile cele mai barbare, le-a şi exercitat apoi cu cruzimea care îi era proprie. Acest Get însă, BOROISTA, deşi crescut pe tărâmuri barbare, a demonstrat că şi-a însuşit cele mai umane obiceiuri. În timp ce Sulla se comporta față de propriii cetățeni ca un asasin, Boroista era indulgent şi cu duşmanii învinşi şi aşa a rămas ca un şef de stat uman; Sulla acționa la voia întâmplării; Boroista, cu mare prudență; acela (Sulla) îşi exercita funcția de conducere prin violență, acesta prin - consilii, virtuți şi reglementări juridice. Apoi, dacă facem o comparație între cei doi conducători, în general, socot că este de ajuns să afirmăm că nu toți geții sunt sau au fost

Burebista rege al tuturor regilor

umani, nici cel care este Roman că este străin obiceiurilor barbare. Sub acest Boroista a trăit şi genialul şi admirabilul profesor Deceneu, ițit din vechile şcoli filosofice eline sau, după alții, din cele egiptene, ajungând la cel mai înalt grad de înțelepciune filosofică a oamenilor şi admirat ca atare de pătura elevată a societăților umane contemporane lui, ajuns în rangul de rege la goți grație prieteniei lui cu regele Boroista. Acest rege a atras atenția prin acel umanitarism de care a dat dovadă foarte limpede, căci judeca înțelept atât faptele umane, cât şi cele divine şi adunase în jurul lui profesori care ştiau să diferențieze, cântărind cu dreapta înțelepciune faptele trecătoare ale domniei de cele care țin de adevărata şi veşnica înțelepciune; de la dascălii cei bătrâni a învățat Deceneu ce înseamnă cu adevărat prudența şi la ce te poți aştepta de la omul onest şi foarte citit. De aceea s-a bucurat de multă autoritate şi în rândul oamenilor simpli, precum Zamolse de care am vorbit mai sus; de aceea ei, când

auzeau vocea regelui lor, socoteau că o aud pe cea a unui Dumnezeu. A educat oamenii, i-a instruit cu multă înțelepciune şi i-a împodobit cu înțelepciunea şi pietatea religioasă; a ales preoți, a ierarhizat pontifi capabili să interpreteze şi legile, dar şi faptele de religie. Pe ei îi consulta fără ezitare cu privire la treburile statului.

Monede descoperite din vremea lui, în Transilvania, ni-l înfățişează pe acest rege al regilor cu două capete, simbolizând trecutul şi prezentul. Unele inscripții de pe monede sunt în limba tracică, „latina prisca", şi-l numesc pe Burebista SARMIS VASIL, Cel Mai Mare Rege. Alt nume al lui, cu înțelesul de stăpân absolut al tracilor este „PAVEL-TER".

Numele soției lui Zina, împărăteasa şi marea preoteasă a tracilor, s-a găsit tot pe două monede din Transilvania.

Sfătuitorul lui, Marele Preot Deceneu, i-a instruit pe traci să trăiască în conformitate cu legile naturii cunoscute ca „Legile Belagine". Se pare că în timpul lui Burebista s-a decis ca anul I să fie anul când s-au născut cei doi Zamolxis, 713 î.d. Hr.. Trebuie notat că anul reformelor politico-religioase 666 apare pe tot felul de inscripții de pe tot teritoriul pelasgic, ca „SSS" (6,6,6) sau „CCC" (C-grecesc) ori „VIVIVI" (6-latin).

Este interesant de observat cum această cifră apare în rugăciunea unei femei gete, Zamolxiene, găsită pe o placă de marmoră la Tomis, conținând şi un acrostih dovedind încă o dată marele rafinament atins de geto-daci.

AYRELIA	I STRĂLUCITOARE
BENERIA	I CURATĂ
SYM FORO	I MĂREAȚA DOAMNĂ
SYN DIO	I SUNT CREDINCIOASĂ
SYN ZE SASE TRI	I SUNT CU TREI DE ŞASE
KAI TETHI GATRI	I DAR ATÂT TE ROG
AYRIS NONAM	I CÂNDVA SĂ MĂ AJUȚI
NIASCHARIAN	I SĂ RENASC

Citind doar primele litere în acrostih avem formația „ABT SSS KAN": „Cu 666, de ani" acesta fiind semnul la care se închinau cei întorşi la adevărata religie, semn ce se purta pe mâna dreaptă sau pe frunte.

Reşedința inițială a regelui, Sargedava, este localizată pe undeva pe la Costeşti (dealurile Orăştiei). Principalul ajutor al regelui trac de atunci era DECENEU, marele preot care, după ce a fost pentru o perioadă de timp în Egipt, inițiindu-i pe preoții egipteni în tainele sacerdotale pelasgice, revine în Geția (Goția-după povestirea istoricului ostrogot Iordanes), devenind şeful suprem al spiritualității tracice, reuşind împreună cu Burebista să-i unească pe traci atât militar, cât şi spiritual. Burebista îşi îndeamnă supuşii la „abstinență, sobrietate şi ascultare de porunci", noul mod de viață fiind propagat dintr-un centru spiritual, numit de Straborn „Muntele Sfânt", legendarul KAGAION care, după Adrian Bucurescu, ar fi undeva în munții Bucegi, lângă „Sfinxul Românesc", deoarece KOG-A-ION însemna şi „Capul Magnificului"; cu toate astea, azi, mulți arheologi localizează legendarul Kagaion undeva pe Dealul Grădiştei (1.200 m altitudine) în Masivul Surianu (Surya= Zeul Soare la vechii vedici), la Sarmizegetusa Regia (Grădiştea Muscelului) aflându-se şi unul din sanctuarele patrulatere. Să fie oare acesta locaşul unde preoții lui Zalmolxis, Zeul sub-pământean, ofereau credincioşilor acea nemurire completă, atât a sufletului, cât şi a trupului, unde ucenicii („recruții") cântau: „Sfânt e Domnul Nopții"?

La sudul Dunării proconsulul provinciei Macedonia, generalul Varro Lucullus, în cadrul celui de-al doilea „război Mithridatic" (74-72 î. d. Hr.), ocupă oraşele greceşti vest-pontice, de la Apollonia până la Delta Dunării, încheind un tratat între romani şi alte cetăți vecine, cu avantaje şi obligații pentru ambele părți. Această tutelă mascată îi nemulțumeşte pe locuitorii oraşelor greceşti, care trimit o solie la Burebista să-i ajute. Oastea proconsulului Macedoniei, a generalului Antonius Hybrida este învinsă lângă

(continuare în pagina 8)

Ideograma - mesaj de comunicare cu semenii şi cu posteritatea

Prof.dr. Vasile Boroneanț

Tăbliţele de la Tărtăria au readus, în discuţia specialiştilor neoliticului şi celor interesaţi, tema începutului conştientizării prezenţei şi rolului speciei umane în

ecosistem. Privită din acest unghi, chestiunea pare mai simplă şi poate fi urmărită pe etapele treptelor de dezvoltare a istoriei umanităţii, ca o problemă de devenire istorică, pe spaţii şi areale geografice. Ea este în strânsă legătură cu schimbările intervenite în mediu, care îi ofereau mereu noi potenţiale în existenţă şi de repoziţionare activă faţă de ele, conferind dinamica prezenţei sale. Individul a căutat întotdeauna comunicarea cu semenii şi cu posteritatea. Cu semenii prin grai, cu comunitatea şi posteritatea, prin mesaje incizate pe piatră, pe şi cu obiectele pe care le manipula sau desenând şi pictând pe stânci mesaje (ideograme), marcând locul, momentul şi viziunea sa. O făcea aşa cum treapta istorică şi cunoştinţele sale despre mediul înconjurător îi permiteau sau impuneau.

Ideograma însuma tradiţiile şi experienţele însuşite de iniţiaţi şi insul de rând, punctând epoca. Evident, în paleolitic nu puteau fi ceramica sau obiectele de metal materia pe care să le realizeze, pentru că nu le inventase. Mesajul său nu putea să fie marcat decât pe stâncile peşterilor şi în adăposturile unde trăia, pe obiectele pe care le manipula, scrijelindu-le sau desenându-le în culorile, cu semnele pe care le cunoştea. Mesajul nu putea fi altul decât acela pe care îl cunoaştem de pe stâncile de la Lascaux, Costier, Alta Mira, Vale do Coa, Cuina Turcului, Icoana, Gaura Chindiei, ca să le pomenim pe cele care ne sunt cele mai la îndemână.

În neolitic, vasele şi toate produsele din lut ars, pe care le-a imaginat mintea sa şi le-a modelat, i-au pus la îndemână un câmp larg pentru desfăşurare artistică şi pentru mesajul ideogramat. Trecerea la activitatea productivă a permis îmbogăţirea mesajului, adăugând semnelor folosite altele noi, legate de activitatea de cultivare, recoltare, de construire a caselor folosind tot lutul, de animalele pe care le creştea şi hrănea. Orizontul său spiritual s-a îmbogăţit cu noi revelaţii în dorinţa sa de a comunica cu creatorul universului înconjurător. Toate aceste noi experienţe şi viziuni asupra lumii pe care i-o aduce şi descoperirea mijloacelor de călătorie pe apă într-un mediu climatic schimbat, mai blând, mai generos au fost cuprinse între semnele comunicării, în noile mesaje ale sale.

Evoluţia tematicii în sine este legată de creşterea numărului membrilor comunităţii, de fixarea comunităţilor în aşezări stabile cu forme de organizare şi proprietăţi stabile, cu denumiri proprii, îmbogăţindu-şi vocabularul. Toate acestea au dus la creşterea numărului şi calităţii mesajelor. Acolo unde populaţia era rară, şi mesajele erau mai puţine, iar comunicarea mai slabă.

În epoca neolitică, rezultă din cercetările arheologice că spaţiul carpato-dunărean avea cea mai densă populaţie şi că spre sfârşitul perioadei, în eneolitic, a atins apogeul, în timpul de desfăşurare a culturilor Vinca-Turdaş, Petreşti, Pre-Cucuteni, Cucuteni, Boian şi Gumelniţa. În legătură cu acest timp istoric reapar în discuţia specialiştilor ideogramele de la Tărtăria, ca şi cum până atunci ele nu ar fi existat. Acest punct de vedere este complet fals şi neavenit pentru că mesaje au existat şi au avut rolul lor încă din paleolitic şi ele sunt mai frecvente în momentele de înflorire şi maturitate ale unei culturi, civilizaţii. Prezenţa lor în momentele acestea de culme ale neoliticului, în bazinul dunărean şi al râurilor din Carpaţi cu afluenţă spre fluviu, este normală şi se înscrie pe traseele fireşti ale cursului istoriei.

Prezenţa ideogramelor pictografice la Tărtăria a readus în discuţie o temă mai veche sesizată de Szofia Torma, de Marton Rosca şi de alţii. Marele lor merit este că au aprins discuţia după câteva decenii, după ce s-au făcut noi descoperiri, şi că în discuţie s-au angajat la incitaţiile lui N. Vlassa specialişti de mare prestigiu ca: M. Garasanin, Vl. Milojcic, D. Srejovic, L Zagorka, B. Nicolov, V. Ghiorghiev, J. Todorovic, Vl. Dumitrescu, H. Todorova. J. Makkay, Emilia Mason şi istorici ai culturii, precum M. Eliade, C. Chadefoud ş.a. Din această discuţie reţinem faptul că ideogramele de pe tăbliţele de la Tărtăria apar pe aproape toate categoriile de produse ceramice de caracter productiv, artistic, magico-religios; pe vase, rondele, pandantive, greutăţi de război de ţesut, de plase de pescuit, pe sigilii etc., şi au fost utilizate de oameni de rând sau magi iniţiaţi. Ele vor fi fost cu siguranţă şi pe obiectele de lemn, pe piesele de îmbrăcăminte care au pierit, dar s-au transmis pe produsele etno-culturale tradiţionale ale populaţiilor care au locuit, pe dimensiunea mileniilor, în spaţiul nostru geografic. Ele au influenţat şi arealele vecine.

În această împrejurare s-au adus în discuţie, în arealul nostru geografic, ceramica şi în special idolii de la Vinca, Gradesnica, Căscioarele, Kotacpart,

Karanovo, Tangaru, Chitila etc. din civilizaţiile Vinca, Boian-Spantov, Pre-Cucuteni III, Cucuteni, Gumelniţa, întărind părerea că ele sunt elemente de permanenţă culturală şi că au fost preluate de epocile care au urmat: a bronzului şi a fierului, apoi au trecut în epoca istorică şi sunt prezente până în secolul nostru ca elemente de tradiţie etno-culturală, în special în spaţiul carpato-dunărean.

■

„Botezul“ de la Copuzu, o reminiscență a botezării dacilor de către Apostolul Andrei

DUMITRU MANOLACHE

Într-o buclă a râului Ialomița, undeva între Slobozia şi Urziceni, se întinde satul Copuzu, cu cele aproape o sută de case ale lui. La numai un kilometru de această aşezare, se află Piscul Crasani, locul unde a fost ridicată vestita Hellis, cetatea dacică a Soarelui, reşedința lui Dromichete, un centru de mare iradiere spirituală, vestit în întreaga Antichitate. În această localitate, în 1912, a locuit arheologul Vasile Parvan. În monumentala sa lucrare „Getica”, acesta vorbeşte pe larg despre vestita cetate a regelui dac de la Piscul Crasanilor, dava distrusă de barbari cu un veac înainte de Hristos. În timpul năvălirii barbare, populația geto-dacă din cetate nu a dispărut, ci s-a retras la poalele Piscului, într-o regiune protejată de tufişuri şi păduri dese. Locuitorii satului spun şi astăzi că aici ar fi venit Sfântul Apostol Andrei.

În strădania lui de a-i aduce pe locuitorii acestei cetăți la Hristos, aici, în hagiul din lunca Ialomiței, apostolul i-a botezat pe dacii coborâți din Cetatea Soarelui, spune tradiția. Preotul locului, Nae Ion, a studiat această legendă ani la rând, concretizandu-şi strădania în lucrarea de licență, care a avut această temă.

Din ceremonialul simplu al botezului practicat de apostol, o reminiscență se încăpățânează să înfrunte mileniile. „Creştinindu-i pe daci, se confesa preotul Nae Ion ziaristului Bogdan Lupescu, Sfântul Andrei a legat botezul de cel mai însemnat evenimet posibil -Învierea- pe care a văzut-o cu ochii lui, fiind contemporan cu Hristos, şi l-a săvârşit cu apă, la vârsta matură, aşa cum îi boteza pretutindeni pe vechii catehumeni, adică pe păgânii chemați la credință”, spune acesta.

Iată în ce constă această reminiscență. La Copuzu, aici şi numai aici, la miezul nopții de Înviere, oamenii bolnavi încearcă să se tămăduiască în urma unui ritual de schimbare a numelui, săvârşit într-un loc din cimitirul bisericii, în dreptul altarului bisericii. În Săptămâna Mare a Postului, bolnavii aduc la biserică o oală nouă, neapărat din lut, cu apă neîncepută, ce se păstrează sub masa altarului, până în noaptea de sâmbătă. Apoi, cei care vor să se însănătoşească îşi caută un „naş” printre copuzeni, obligatoriu ortodox şi de acelaşi sex. La miezul nopții Învierii, când preotul spune „Veniți de luați lumină !”, în locul tainic din afara bisericii, naşul îl dezbracă pe „fin” de toate hainele, îl udă cu apa neâncepută, îl îmbracă într-o „crasma” albă (o pânză albă, pe care neofiții din primele veacuri creştine erau obligați să o poarte opt zile, de la botez, ca simbol al curăției), închipuind renaşterea şi curăția, după care, „finul” este îmbrăcat în haine noi, cumpărate tot de el, iar naşul îi rosteşte numele cel nou, neapărat de sfânt. Semnificația acestui obicei este următoarea: prin noul „botez” şi prin schimbarea numelui, se păcăleşte boala, ea căutându-l pe omul cu numele vechi, lăsându-l în pace pe cel nou-botezat. „Naşul” nu rosteşte nici o formulă, nu boteaza în numele Sfintei Treimi şi nici nu anulează botezul primit după naştere. „Această practică e o reminiscență a vechilor catehumeni din biserica primelor veacuri creştine, care primeau botezul doar la sărbători mari ale creştinătății”, spune preotul Nae.

Tulburătorul obicei de la Copuzu aminteşte de un altul, mai vechi, pomenit în unele datini legate de lup.

Pentru a fi protejat în mod magic, copilului bolnav sau amenințat cu moartea i se schimbă numele cu al unui animal- de regulă lup, dar şi urs - curat, adică sănătos, „posesor al tuturor virtuților de curaj şi putere”, după cum spune O. Buhaciu.

Pentru apărarea copilului după naştere, se celebrează un fel de botez de sorginte arhaică: trei feciori, numiți strigători, încinşi cu brâie roşii – culoarea ce anulează deochiul - iar la pălărie cu o unghie de lup sunt în fața casei în care s-a născut copilul în suferință. Unul dintre ei trage cu unghia de lup un cerc în jurul casei, de la est la vest. Al doilea face un cerc în interiorul primului, iar cel de-al treilea trage un cerc mic în fața casei.

Copilul este scos afară, dat flăcăilor care îi dau numele, după care îl joacă în brațe, consacrându-l în interiorul cercurilor. Unghia de lup reprezintă o sursă a puterii şi a vitalității, iar cercurile trase cu unghia de lup funcționează deopotrivă ca bariere în calea puterilor răului şi ca instanță purificatoare. Copilul trecut prin ele este confirmat în planul existenței umane, iar lupul, reprezentat numai şi metaforic, prin unghia sa, îndeplineşte rolul unui animal protector şi inițiator în acelaşi timp, care veghează trecerea pruncului „peste pragul ce separă nonexistență de existență”, cum apreciază Mihai Coman.

Virtuțile de curaj şi putere ale lupului protector sunt atribute care, în creştinism, îl caracterizează, după cum am arătat, pe Sfântul Andrei. Apostolul care a ajuns şi în acest capăt de lume, unde, „Capistele prefăcându-le în biserici lui Dumnezeu, prea cinstite Andreie, ai sfințit în ele pe fiii Botezului pe care darul i-a înnoit prin apă şi prin Duh”.

■

Histria; Burebista supune pe cale paşnică oraşele: Tomis (Constanţa de azi), Calatis (Mangalia), Dionysopolis (Balcic) şi Apollonia. Pe calea războiului sunt integrate cetăţile: Aliobrix (Cartal, sudul Basarabiei, ocupat azi de ruşi, sub numele de Orlovka), Tyras, Odessas (Odesa, azi oraş ucrainian ce are in centrul lui cel mai romantic cartier, cartierul... „Moldoveanca”!).

Burebista îşi începe organizarea puterii monarhice cu caracter militar prin activităţi administrative cum ar fi: recrutarea de oameni însărcinaţi cu administrarea agriculturii, strângerea dărilor, supravegherea muncilor obşteşti obligatorii, făcând posibilă realizarea sistemului de fortificaţii în Dacia (nucleul din Munţii Sureanu întins pe o suprafaţă de 200 km pătraţi). Incinta militară din centrul religios are o suprafaţă de 3 hectare, cu ziduri de piatră ecarisată (blocuri de calcar fasonate) care fac din Sarmisegetusa dacică un unicat în Europa; Zidul Dacic (Murus Dacicus) este format din cetăţi construite din blocuri de calcar. A construit şi cetăţi de piatră nefasonate, legate cu lut, ca acelea de la Piatra Neamţ (Piscul Bâtca Doamnei şi colina Cozla), Cetăţeni (Jud. Argeş), Covasna-Valea Zânelor sau Sighişoara. Armata lui număra, la vreme de război, mai mult de 200.000 de oameni, făcându-l de temut.

La cel de al II-le Congres International de Dacologie am avut placera să o ascult pe prof. Gianina Georgescu din New York vorbindu-ne de Dacii din Spania : „Noi dacoromânii, direcţi descendenţi ai acestora ne mândrim mai puţin cu strămoşii daci considerându-i

Foto Eugen Pescaru

Sanctuarul de calcar reconstruit al lui Burebista prin grija Muzeului Civilizaţiei Dacice şi Romane Deva.

nişte barbari. În schimb ne mândrim din ce în ce mai mult cu obârşia fraţilor noştri romani care ne-au omorât, jefuit şi umilit. În schimb, spaniolii se mândresc şi astăzi cu simbolurile getice, săgeţile şi jugul, care stau pe stema noului stat al Spaniei, noblețea şi dreptul la suveranitate. De asemenea, geticismul şi genealogia getică devine standard pentru noblețea nobilimii spaniole, dar şi ideea nemuriri Xamolxiene, disprețul faţă de moarte.

Foarte interesant este faptul ca nu găsim aproape nimic scris în Spania despre cucerirea Daciei de către Traian (care era născut în Spania). În schimb, găsim o tradiţie inversă, o tradiţie dacică a Spaniei. Spaniolii sunt descendenţi din geţi sau daci, iar Spania a fost fondată – la a IV-a ei întemeiere, cea definitivă, în secolul al V-lea – de poporul de la Dunăre. Cei care în Tracia erau numiţi geţi au fost numiţi pe vremea lui Procopius goţi şi în vremuri mai vechi fuseseră numiţi sciţi. Legile lor au fost alcătuite de Samolse aşa cum precizează foarte clar Messenius. Respectul pentru biserică îi împiedică pe autorii spanioli să-l numească pe Xamolxis fondator de religie şi de aceea ei îl folosesc pe Deceneu. Deceneu nu se cuvenea să fie păgân. De aceea el apare ca un fel de creştin

care-i învăța pe goți teologia şi pune preoți şi episcopi. El inițiază în rânduiala celor douăsprezece semne, în astrologie şi astronomie.

„Fiți mândri de daci, reînviați amintirea lor, şi rescrieți istoria noastră."

Burebista ducea şi o politică externă activă, intervenind chiar şi în cadrul conflictului deschis dintre cei doi rivali ai Romei (respectiv Cezar şi Pompei) în anul 48 î. d. Hr. În legătură cu aceasta, o inscripție recent descoperită la Balcic (anticul Dyonisopolis) citează numele lui Acronion, un mesager personal trimis de Burebista la generalul Pompei pentru a-i sugera ipoteza unei alianțe cu ultimul. Vor mai trece cam 3-4 ani până când Cezar, după ce-l va învinge decisiv pe Pompei lângă Pharsalla, pentru a se răzbuna pe fostul aliat al inamicului său va trimite numeroase legiuni cu „misiuni de pedepsire" către granițele regelui geto-dacilor. Oricum, la scurt timp înainte de a începe lupta decisivă cu regele trac, pe 15 martie 44 î. d. Hr., Cezar a fost asasinat în senat de noii săi adversari politici secreți şi la scurt timp şi Burebista va muri în circumstanțe asemănătoare. Doi dintre cei mai străluciți militari ai lumii antice au dispărut astfel, aproape simultan, istoria conferindu-le astfel destine similare.

Marele preot Deceneu a fost ulterior numit succesor al regelui defunct. Azi e dificil să apreciem în întregime cunoştințele sale ştiințifice extrem de vaste. Numeroase inscripții în piatră sugerează noțiuni de matematică aşa cum ar fi triunghiul lui Pitagora, aşa-numitul „număr perfect" 6 sau „numărul cosmic" 36; informații de astronomie despre „pentagonul planetar" (acesta fiind: Saturn, Jupiter, Marte, Venus şi Mercur); poziția soarelui la echinocții şi solstiții; poziția lunii la cele patru faze ale sale şi calendarul dacic (unde un an de 360 de zile alterna cu unul de 365 de zile). Ultimul este confirmat de scena pictată pe o cupă de fructe descoperită la Bâtca Doamnei, ca şi pe o lampă de lut ars găsită pe lângă Bărboşi-Galați. O tabletă descoperită la Dumbrava (județul Iaşi) confirmă înțelegerea de către Marele Preot a celor 4 anotimpuri şi 12 semne zodiacale într-o manieră ce aminteşte de zodiacele vechi chinezeşti sau maiaşe.

Autori, istorici, arheologi, ba chiar şi jurişti nordici, toți străluciți eruditi, printre care şi Carolus Lundius 24, subliniază un adevăr de netăgăduit şi anume că elinii şi latinii se fac vinovați de stâlcirea unor nume de popoare, de regi, de cetăți, de ape etc., aceasta fiind şi cazul lui DROMGETHIS, OSTROGETA, BOROISTA, DECIBALUS, DICENEU…

În contextul celor prezentate, cum putem crede că aşa o societate evoluată şi puternică şi-ar fi putut uita limba națională, costumele tradiționale şi obiceiurile adânc înrădăcinate în mai puțin de două secole de asuprire romană, aşa cum unii „istorici" (sunt ei oare ai noştri?) caută să ne învețe?! Cum este posibil ca, în timp ce doar 14% din teritoriul dacic fiind cucerit şi ocupat de nesătulul imperiu Roman, adică de trupe de mercenari analfabeți, care de-abia puteau închega două vorbe în latină, aceştia să ne învețe pe noi o limbă pe care ei înşişi nu o vorbeau cum trebuie? Oricum, se argumentează că ei ne-au învățat latina şi, mai mult, ne-au făcut să ne uităm limba noastră maternă până la limita la care doar vreo 7-8 cuvinte au mai rămas în limba noastră română contemporană!

Tracii ar fi putut fi, în ceea ce ne priveşte, oameni inteligenți, dar este absurd să gândim că strămoşii noştri, trăind liberi şi fericiți pe restul de 86% din teritorii, să înceapă subit un maraton prin văi şi defilee, păduri şi mlaştini către teritoriile (mult mai mici) dominate de opresori, hotărâți să învețe o limbă mai la modă! Însuşi gândul este absurd.

■

ISTORIOGRAFIA ÎN DIMENSIUNEA ADEVĂRULUI DESPRE ROMÂNI

Românii și vechea Europă

Prof. M. Rădan

LIMBA VORBITĂ DE POPORUL ROMÂN ŞI DE POPOARELE DE ORIGINĂ LATINĂ.

În ceea ce priveşte limba vorbită de poporul român şi limbile vorbite de origine latină, unele personalităţi ştiinţifice avizate fac următoarele aprecieri: modificările din limbă sunt manifestări ale unor tendinţe.Este destul să ştim că teritoriul acestui principiu, oricare ar fi faza în care se găseşte o limbă, reprezintă, cu anumite modificări, continuitatea fazei precedente. Astfel, limba noastră nu este o formă nouă a limbii latine (proto-traco-latine sau latina vugara, ci vine din indo-europeană, din care derivă latina).

Savantul german W.Hoffmann în lucrarea sa: „Beschreibund der Erde“, 1842,p.3074, al.2, spune: „Prin româna străveche se înţelege limba vorbită în spaţiul carpato-danubiano-pontic, cu aproximaţie spaţiul actual al limbii romane, înainte de începerea roirilor populaţiilor din labirintul primitiv, de formare a acestora“.

Mai aproape de noi, eminentul romanist francez Jaques Goudet considera că “româna constituie piatra unghiulară a întregii lingvistici române“ (pag.217,Goudet Jaques-Daco România, Jahrbuch fur Latinitat, nr.1975-1976, Freiburg-Munchen).

Fără să intrăm în amănunte asupra acestei chestiuni, care este totuşi de o importanţă deosebită, fără îndoială raporturile de forţă şi civilizaţie între Roma şi Dacia erau în favoarea Romei în epoca imperiului.Totuşi, cu cca 1, 2 sau 3 milenii înainte, aceste raporturi erau în favoarea Daciei. Roma nici măcar nu există într-o perioadă în care spaţiul dacic produse deja mai multe culturi remarcabile şi reprezenta aria de expansiune a populaţiilor neolitice, aşa-zise indo-europene (v.recenzia cărţii Marijei Giumbutaş, în cuprinsul revistei Getica,p.117).Într-adevăr, cele mai vechi civilizaţii europene cunoscute, apar începând din mil.VII î.e.n., în Spaţiul Carpatic, cu extensii, iniţial către sud, sud-vest, către Peninsula Balcanică, Grecia, Iliria, Sudul Italiei,

Arcul lui Constantin cel Mare, împodobit cu statui de daci

Panonia etc., aşa cum s-a răspândit civilizaţia începuturilor europene. „România este vatră a ceea ce am numit „VECHEA EUROPĂ“ (Getica vol. 3-4, p. 127, citat din scrierile Marijei Giumbutaş). Acelaşi lucru este susţinut şi de savantul francez Clemence Royer.

B.P.Haşdeu în lucrările sale „Strat şi substrat, Genealogia popoarelor balcanice“, arată că în urma amestecului dintre latină şi limbile autohtone din sud-estul Europei,în locul numeroaselor dialecte tracice s-au constituit trei mari grupe dialecte:

1.daco-latina (în Carpaţi)

2.mesa-latină (în Balcani)

3.iliro-latina (pe teritoriul din apropierea Mării Adriatice)

Din studiul lui B.P.Haşdeu, se poate trage concluzia certă că atât traco-geto-daci, cât şi românii, urmaşii celor dintâi, au aceaşi obârşie comună din punct de vedere cultural-arheologic, antropologic şi lingvistic, deci sunt „fraţi buni“, dar evenimentele i-au îndepărtat, ca apoi să-i apropie pe un mare spaţiu, după mai bine de 1000 de ani de trăire separată şi alt mediu,dar care spaţiu nu s-a suprapus decât în parte, deci era firesc ca limba română să fie continuarea limbii latine vulgare vorbite cu 3000 de ani î.e.n.(proto-traco-latina).

Cea mai plauzibilă dovadă că limba traco-geto-dacilor era apropiată de cea latină, deci erau **limbi surori**, este aceea că şi astăzi în unele regiuni din Italia, din care amintim Apulia, se vorbeşte o limbă română mai apropiată de cea italiană şi că un român se înţelege destul de uşor cu aceşti localnici.

Nu este permis să ne îndoim de faptul că naţiunile pelasgice n-ar fi fost poporul latin.Totul concura pentru a dovedi că dialectul lor a devenit limba latină (limba traco-latină) .Este incontestabil că pelasgii au contribuit la întemeierea Romei.

Diplomatul Felix Colson, care în „Naţionalite et regenerationdes des paysans-moldo-valaques“, lucrare apărută la Paris în 1862, arată că „dacii erau de origine pelasgă, iar limba dacă nu era altceva decât un idiom al limbii comune, pelasga de dinainte de fondarea Romei“.

După ce am arătat punctele de vedere ale unor personalităţi ale vieţii culturale şi ştiinţifice despre originea şi geneza popoarelor şi limbile vorbite de către acestea, unii istorici români şi străini afirmă că nu mai este cazul să analizam mult trâmbiţata dar falsa teorie a ROMANIZARII. Nimeni n-a făcut în această privinţă vreo dovadă, fie şi elementară. Nici un text latin antic necontroversat nu menţionează preocuparea Romei antice pentru înlocuirea limbii populaţiilor cucerite cu latina.

În legătură cu această obârşie multimilenară geto-dacică,Gheorghe Călinescu în „ISTORIA LITERATURII ROMÂNE (COMPENDIU)“, Bucureşti, 1963,pag.13-14, argumentează hotărât:„Prin penetraţia română nu s-a născut un popor nou, ci un popor foarte vechi s-a modificat prin înrăurirea altuia mai nou (pag.14), cea mai curentă prejudecată întreţinută de noi înşine şi de străini este că suntem o naţie tânără. Asta dă un anume optimism, însă nu e mai puţin prilejul unui aer protector din partea popoarelor vechi, ba chiar al unor pretenţii de superioritate a cutărei naţii foarte de curând imigrate.Nici datele istoriei, nici examenul etnologic nu confirmă tinereţea noastră . Noi suntem în fond geţi (daci) şi geţii(dacii), reprezentau unul din cele mai vechi popoare autohtone ale Europei“…

În întărirea afirmaţiei savantului român, majoritatea lingviştilor ca: Alf.Lombard, profesor la Universitatea Jean Moulin din Lyon(Franţa) şi Gaston Iouaillon, profesor la Universitatea din Grenable (Franţa), sunt de părere că limba strămoşilor noştri direcţi: traco-geto-dacii- era cea mai apropiată de limba europeană primitivă şi de faptul că din teritoriul lor de formare: Nipru, Vistula, Carpaţii-Nordici, Cadrilaterul Boemiei, Dunărea de Mijloc, Marea Adriatică, Marea Egee, Marea Neagră, au roit popoarele indo-europene, începând cu sfârşitul mileniului IV î.e.n.,în toate direcţiile unde ulterior s-au aşezat având o structură antropologică asemănătoare, făcând parte din rasa albă.

Deci, ecuaţia de aur a lingvisticii europene este:

Limba română – latina vulgară (rustică)- „limba barbară“ a Europei – aşa zisa indo-europeană comună-limba română.

• SPAŢIUL TRACO GETO DAC ŞI CONTINUITATEA

Despre viaţa materială şi spirituală a geto-dacilor şi statul lor , se pun în evidenţă informaţiile lăsate de istoricii antici: Herodot, Iordanes, Platon, Arrionos, Pausanios, Diodoros, Strabon, Horaţiu, Dion Cassios Eutropius.

Dacii sau geții de neam tracic este unul şi acelaşi popor şi formau un stat puternic al tracilor, care țineau sub stăpânirea lor populațiuni diverse, preexistente şi de origini variate.

Dacii sunt considerați ca primul popor organizat în ținuturile noastre, formând o mare grupare de triburi cu aceeaşi limbă şi cultură, şi o civilizație proprie, de altfel confirmată prin săpăturile din timpul nostru precum cele de la Piscul Crăsani(Ialomița), din epoca La Tene şi din alte stațiuni.

Virtuțiile lor războinice au fost dovedite în marea rezistență opusă popoarelor care călcau teritoriul Daciei. În anul 514 î.e.n., Darius, regele perşilor, în războiul contra sciților, în Nordul Mării Negre, a întâlnit rezistența geților în 327-326 î.e.n., generalul lui Alexandru cel Mare, Zapyrion, făcând o expediție în stânga Dunării.

În anul 60 î.e.n., Burebista, regele lor glorios, îi distruge pe celți şi capătă numele de „Celtectonul".Cu greu, înaintează contra dacilor Augustus şi Crassus în anul 28 î.e.n. Numai expediția lui Sextus Aelius Cato, în anul 4 e.n., reuşeşte să-i învingă pe daci.

Romanii îi considerau ca „oameni cei mai mari şi tari în război" şi „neam puternic, de o statură impunătoare, dârzi".Seneca, referindu-se la viața lor aspră şi sobră, spunea: şi aceasta tocmai îi făcea tari ca şi copacul care s-a luptat cu furtunile".

În operele de artă ale epocii, Columna lui Traian, busturile dace din Galeria Vaticanului, sunt reprezentați ca luptători puternici.Când Alexandru Macedon, în sec. IV î.e.n., trece Dunărea, găseşte o agricultură înfloritoare.

Un dac între daci la Roma

Herodot îi consideră, după indieni, cel mai puternic popor.

Prin supunerea popoarelor locale, tracii au format unitatea politică, întemeind Dacia (dacii din Transilvania şi geții în nordul Dunării de jos). La venirea romanilor dacii erau organizați ca un popor sub o singură conducere politică, iar supunerea lor şi ocuparea unei părți din teritoriu s-au produs după lungi şi aprige războaie, dovedind că este vorba de un popor apărțintor unui stat bine dezvoltat şi organizat prin instituțiile sale.

Ocuparea unei părți din teritoriu, de către Imperiul Roman, sub conducerea Împăratului Traian este vremelnică, căci libertatea pentru geto-daci este virtutea de preț ce le-a dat trăinicia de popor, afirmat în universalismul culturii şi civilizației sale. Detaliile despre viața materială şi cultural-spirituală prezentată cu elementele ei de noutate vin să confirme caracterul multimilenar al poporului român în spațiul său de formare.

Prezentând aria de răspândire a traco-geto-dacilor, populație indo-europeană pe care istoricii antici ne-o descrie, evocând şi întinderea statului în timpul lui Burebista, se pune logic întrebarea: care sunt urmele etnice ale acestui mare popor?

Răspunsul poate fi dat de argumentele istoriografice, care atestă continuitatea elementelor autohtone de cultură şi civilizație dacă în spațiul carparo-danubiano-pontic, etapă importantă a formării unităților statale româneşti, dar şi informații despre cele 13.000.000 de etnici români din statele ce fac granița cu România şi nu numai.Ca o justificare a acestora în spațiul unde ei se găsesc şi astăzi: antropolog C.Maximilian, în una din lucrările sale de bază, „Omul şi rasele lui", Bucureşti, Ed. Ştiințifică, 1966, pag.107, spune următoarele: pe teritoriul Daciei lui Burebista predomină genul antropologic mediteranean. Acest tip antropologic ocupă regiunea dintre Niprul Mijlociu, Carpații Nordici, Europa Centrală până la Alpi, Marea Adriatică, Marea Egee şi Asia Anterior.

De aceeaşi părere este şi antropologul Emil Diaconescu: „Românii care ating Bugul se găsesc din totdeauna aici, cei mai mulţi dintre dânşii şi aici au rămas, biruind toată vrăjmăşia vremurilor".

Argumente ale autohtoniei noastre au fost susţinute şi de mulţi istorici ruşi ca: M.Karamazin, A.Petrusevici, V.Kustamarov, Paul Milincov. Ei spun: cei mai vechi locuitori ai ţinutului dintre Carpaţi şi Bug şi unele părţi chiar dincolo de acest fluviu au fost geto-dacii, de aceea geto-dacii dintre Carpaţi şi Bug apar ca băştinaşi şi ei sunt astfel din cele mai vechi timpuri în directă continuitate teritorială.

Deci spaţiul de formare al poporului român a fost în graniţele actuale ale României, dar şi dincolo de aceste graniţe, în unele zone ale statelor vecine, care fac graniţă cu România, iar diferitele forme de manifestare ale vieţii materiale şi spirituale sunt transmise şi continuate până în timpurile noastre, ele formând trăsăturile distincte ale poporului român din acest vast teritoriu european.

Să nu uităm că strămoşii noştrii au dezvoltat o cultură materială şi spirituală în care ei au trăit şi s-a format poporul român.Dacă ne referim la spiritualitatea şi mitul lui Zamolxis, acestea s-au transmis şi i-au influenţat pe unii creatori români de artă, înscrişi mai târziu în patrimoniul culturii universale. Această mare personalitate pentru care se au în vedere şi referirile lui Herodot, Platon, Iordanes, socotit a fi unul dintre cel mai mare teozof, filozof, legislator al lumii,atestă faptul că geto-dacii în plan spiritual-cultural nu erau inferiori altor popoare din acel timp. Graţie ultimei achiziţii istoriografice, cu totul inedite, aflam că Zamolxisca este întemeietorul legilor parentale în spaţiul european. Datele informative sunt furnizate de lucrarea „Zamolxis Primus Getarum Legislator(Upsla Suedia 1687), a lui Carlos Lundius şi se trage concluzia că mitul lui Zamolxis este de circulaţie europeană încă din antichitate, până în evul mediu târziu şi el s-a coagulat coerent, structurându-se într-un mit naţional, menit a restaura o identitate spirituală , dar şi a fixa locul şi rolul poporului nostru în istoria universală

Pentru susţinerea acestei idei de mit naţional, se redescoperea mai târziu fondul mitic autohton de către Brâncuşi şi într-un alt plan cel al înţelepciunii. Elementele comune creaţiei şi filozofiei lui Brâncuşi le regăsim în opera lui. El nu concepe noul ca găsire a unui limbaj original, ci o regăsire a celui original. Mai concis şi mai concludent, Mircea Eliade arată: „Capodoperele lui Brâncuşi sunt solidare cu universul formelor plastice şi mitologiei populare româneşti".

În alt plan, cel din domeniul etnografiei, al folclorului, prin arta costumelor populare, tonalităţile şi ritmurile muzicii şi ale dansului popular, respectiv totalitatea creaţiei etnografice păstrată până astăzi se evidenţiază asemănările dintre formele foarte vechi şi metamorfoza lor multimilenară cu cele noi, ca un mesaj şi dovadă în acelaşi timp a continuării unei culturi şi civilizaţii demne de a sta printre cele afirmate valoric în patrimoniul universal.

Mergând pe firul cronologic al desfăşurării evenimentelor istorice şi fiind vorba de poporul nostru, nu puteam trece sub tăcere marea dispută dintre istorici privind combaterea unor false teorii ale continuităţii poporului român în spaţiul său de origine.Este vorba de teoria lui Robert Roiesler, de caracterul ei părtinitor şi nefondat care susţinea că poporul român a părăsit Dacia, iar puţinii daci rămaşi s-au contopit în mulţimea germanilor şi că poporul român s-a format la sudul Dunării, de unde a trecut la nordul fluviului la sfârşitul sec.XIII, în timpul imperiului româno-bulgar.

Cu argumente întemeiate pe suport ştiinţific, B.P.Haşdeu, A.D.Xenopol, D.Onelul au combătut această falsă teorie a unor psedosavanţi puşi în slujba unor interese imperiale.

Referindu-se la aceste false teorii cât şi la întregul mileniu I e.n., istorici de marcă au dovedit cu multiplele argumente ştiinţifice că popoare migratoare în faimoasa şi dramatica perioadă numită cândva „năvălirea barbarilor", nu au avut forţa demografică necesară pentru a schimba fondul genetic al populaţiilor autohtone, argument valabil şi pentru ocuparea a numai 14% din teritoriul Daciei în timp de numai 165 de ani de către imperiul roman.

Valurile au fost trecătoare. Poporul a rămas acelaşi pentru că aceleaşi generaţii de origine se perpetuează prin ereditate ca un curent vital neîntrerupt legând generaţiile în succesiunea lor. Evoluţia demografică a neamului şi funcţiile vitale de bază au mers într-un spor mereu crescând şi nivelul calităţilor şi-a păstrat integritatea. ■

EPISCOPUL WULFILA, O RECONSIDERARE

Dr. Iosif NICULESCU

În țelul său de a se implica neîncetat şi promițător în viața omenirii spre a o conduce către țelul pentru care a creat-o, Fiul lui Dumnezeu şi-a asociat nişte oameni, cărora, prin sus-zisa Sa purtare de grijă, le trimisese sufletele în vederea împlinirii de către fiecare a misiunii cu care fuseseră rânduiți. Aceasta nu însemnează a fi existat o predestinație, pentru că de fiecare dată, respectând liberul arbitru al fiecăruia, acei aleşi au avut lăsată deschisă poarta opțiunii personale. Desigur că acei adevărați soli ai lui Dumnezeu au venit pe pământ după o tainică şi de cele mai multe ori necunoscută de oameni socotință.

Aşa, spre pildă, privind înapoi istoria creştinismului nu putem trece cu vederea că secolul al IV-lea al noii ere a fost marcat de evenimente istorice şi spirituale extraordinare. Întreg acel veac a fost peste tot presărat de personalități aparte, unelte ale lui Hristos care au răspuns aşa cum li s-a rânduit chemării divine.

Între acele pomenite unelte ale Divinității, s-a remarcat în a doua jumătate a acelui secol şi acel episcop cunoscut sub numele de Wulfila (în altă versiune Ulfila). Prezența lui şi activitatea misionară desfăşurată între altele şi pe pământul țării noastre, au făcut ca de-a lungul veacurilor să fie privit de unii cercetători ca un pion însemnat al creştinismului din Dacogeția, pe atunci într-o situație politică turbure, ca urmare a părăsirii Daciei ocupate de romani, iar o alta, mai ales zona estică şi nordică sub influența zisă a dacilor liberi, fără a se putea vorbi de existența unei organizații statale. Peste aceste două zone tronând în acel veac stăpânirea ostrogoților, a căror origine şi începuturi sunt încă departe de a fi cunoscute deplin.

Puținele date biografice pe care le deținem spun că era după tată originar din Capadocia, ba chiar acel părinte era preot creştin, care în cursul unei invazii gotice în Capadocia fusese luat prizonier şi adus la nordul Dunării. Fiul său, acest Wulfila (nu i se cunoaşte numele de botez), s-a născut la 318. Fără îndoială că tânărul fiu de preot a putut creşte într-o stare de mare speranță, o dată cu ridicarea lui Constantin cel Mare. De aceea nu i-a fost greu să se angajeze pe drumul tatălui său, să se pregătească teologic, dar şi lingvistic, adică pe lângă limba maternă – subiect de discuție – să învețe pe puțin şi limba latină, limba oficială a imperiului roman. În istorie apare ca episcop al goților. Unde şi ce studii a făcut nu se mai ştie. La sinodul de la Niceea avea de-abia 7 ani, aşa că nu a putut fi marcat de acest memorabil moment decât indirect, poate prin tatăl său, dacă va mai fi trăit. Este numit episcop al goților la 348.

Activitatea lui propriu-zisă se remarcă după 350, moment în care Atanaric, regele ostrogoților, desfăşura o aprigă prigoană la nordul Dunării împotriva creştinilor ținând de Constantinopol. El nu s-a dat înapoi de a-şi sacrifica propriul fiu care a preferat moartea decât de a părăsi credința niceeană. Tradiția susține că acest fapt l-ar fi întors în cele din urmă pe Atanaric la calea cea dreaptă.

În contextul acestei prigoane şi-a desfăşurat Wulfila întreaga lui activitate, fiind silit în două rânduri a se refugia la sudul Dunării, în Moesia. Afară de activitatea pastorală, împrejurările l-au silit să aibă şi o susținută lucrare de conducere efectivă a turmei sale, care după cum se ştie, l-a urmat în exilurile transdanubiene. Ceea ce însă l-a făcut cu deosebire cunoscut a fost actul, în acea vreme, de îndrăzneală, de a traduce în altă limbă, zisă cea gotică, Sfânta Scriptură, aproape integral, care traducere s-a păstrat parțial până astăzi sub numele de ***Codex argenteus***.

Prin această operă a sa se creează o a doua legătură cu istoria poporului român.

Biblia lui a avut un destin din cele mai curioase, incomplet cunoscută, fiind dusă din Italia în apusul Europei, ca în cele din urmă să ajungă în Suedia.

Despre limba folosită de Wulfila spre a reda textul latin pentru înțelegerea poporului pe care îl păstorea sunt deschise dezbateri nu mai puțin aprinse, ca şi asupra poziției lui religioase, fiind socotit, afirmăm, pe nedrept, mărturisitor al rătăcirii lui Arie, dacă nu integral, cel puțin „pe jumătate", fiind de unii socotit „semiarian".

Argumentele noastre încearcă a risipi un văl nu întâmplător pus peste această istorie şi prin care urmaşii şi interesații nu au putut vedea corect adevăratul chip al acestui apostol al lui Hristos de la nordul Dunării. Limba folosită de el a fost getica vremii, vorbită de poporul nord-dunărean şi nu de pătura suprapusă, zişii ostrogoți. Acea limbă fiind angajată în procesul de trecere de la limba necreştină la una care mărturisea pe Hristos, dar care păstrându-şi mecanismele interioare ancestrale, s-a putut constitui în intermediara spre actuala limbă română.

■

Semnele Daciei profunde pe Columna lui Traian

Viorel Patrichi Bucureşti

Acest monument a fost finalizat în anul 113 şi cei mai mulţi cercetători afirmă şi azi că este dovada latinităţii poporului român. În realitate, sculptorii anonimi ai lui Apolodor din Damasc nu aveau asemenea gânduri şi preocupări. Ei au realizat un omagiu involuntar pentru tragedia fără egal a unei strălucite civilizaţii. Romanii nu au construit un monument similar nicăieri după cucerirea galilor, a iudeilor sau a «cimbrilor».

Operă de artă realistă, Columna lui Traian era dedicată lui Traian, fiindcă împăratul a poruncit să se mute un deal şi să se facă apoi forumul din Roma, ce-i poartă numele, iar nu pentru că i-a învins pe daci, de la care a luat cel mai preţios tezaur. Inutil să mai amintim că Roma şi-a permis să organizeze cele mai lungi petreceri din istorie după această invazie.

Fiind realişti, sculptorii apelează rar la simboluri. Fac acest lucru doar pentru a justifica succesiunea celor 124 de episoade. Ei au lucrat după modele vii. În mod sigur, l-au însoţit pe Traian în ambele campanii militare. Ei erau «ziarişti» timpului, dar cred ca erau mai obiectivi. În plus, au avut la dispoziţie modele vii chiar la Roma: daci liberi, transformaţi în sclavi şi folosiţi la construirea forumului.

Naraţiune în marmură de Paros, Columna prezintă unele figuri geometrice fundamentale. Triunghiul, simbol al perfecţiunii şi al divinităţii la daci, semnifică aici templul supuşilor lui Deceneu. Triunghiul apare de mai multe ori pe monument.

Romanii distrug clădiri care au semnul triunghiului pe frontispiciu sau acoperişul în formă de triunghi. Probabil că una dintre incintele sacre este cea de la Sarmisegetusa Regia. După primul război (101-102), preotesele unui cult dionisiac din Dacia au prins nişte romani pe care îi schingiuiesc şi-i aruncă în prăpastie de pe zidul templului (Scena 35 de pe Columna). La antipod, romanii oferă capete de daci ca trofee lui Traian şi aşteaptă recompense. Un centurion decapitează un dac şi-i ţine ţeasta cu dinţii de plete, sub privirea lui Jupiter (Scena 24). Acelaşi semn al triunghiului divin apare şi în «Codexul Rohonczi», la peste un mileniu distanţă în timp şi tălmăcit recent de Viorica Enăchiuc.

Unii cred că pe Columnă s-ar fi strecurat şi simboluri creştine. Aşa susţine şi Vasile Lovinescu. E posibil ca, printre sculptori, să fi existat şi artişti trecuţi la creştinism, religie interzisă atunci în imperiu. Folosirea unor asemenea simboluri l-ar fi dus însă sigur la răstignire pe cel care ar fi îndrăznit. Probabil că unii dintre evreii legiunilor romane erau creştinaţi şi Traian i-a adus aici pe mulţi creştini din hecatombele Romei ca să scape de ei. Crucea Sfântului Andrei apare totdeauna sub forma diagonalelor într-un romb, care formează tot triunghiuri.

Voit sau nu, artiştii lui Apolodor din Damasc au realizat primul arbore cosmic al istoriei noastre, înaintea „Coloanei fără sfârşit" a lui Constantin Brâncuşi de la Târgu-Jiu. Însuşi Decebal se sinucide la rădăcina unui stejar: sculptorii preferă acest copac, deşi pe Columnă apar tot felul de arbori.

■

Un proiect curajos

PARCUL ARHEOLOGIC CUCUTENI

VASILE COTIUGĂ

În anul 2001, Complexul Muzeal Național „Moldova“ Iaşi, în colaborare cu Facultatea de Istorie a Universității “Al. I. Cuza” din Iaşi şi Primăria comunei Cucuteni (jud. Iaşi), a inițiat un proiect de realizare, la Cucuteni, a unui parc arheologic, care să pună în valoare două dintre descoperirile remarcabile cu privire la istoria veche a spațiului românesc: cultura Cucuteni şi mormântul princiar geto-dacic de la Cucuteni-Băiceni. Proiectul cuprinde două obiective: reorganizarea muzeului actual, care protejează mormântul geto-dacic, şi reconstituirea unui sat neolitic de tip Cucuteni. Astfel, muzeografia românească s-ar alătura conceptelor moderne de prezentare a lumii preistorice, prin realizarea unor reconstituiri de habitaturi preistorice, aşa cum întâlnim la Ramioul şi Aubechies (Belgia), unde au fost reconstituite case din diferite epoci istorice, pe malurile lacurilor Chalain şi Clairvaux (Franța), unde arheologii francezi au reconstituit câteva case palafitte din epoca neolitică, la Unteruhldingen (Germania), pe malul lacului Konstanz, unde au fost reconstituite două sate preistorice lacustre, unul din epoca neolitică şi unul din epoca bronzului, la Százhalombatta (Ungaria), unde a fost reconstituit un sat din epoca bronzului, la Lejre (Danemarca), unde a fost reconstituit un sat din epoca fierului, la Ribe şi Fyrkat (Danemarca), unde a fost reconstituit un sat viking din secolul al VIII-lea, şi exemplele ar putea continua.

În vara anului 2002, cu sprijinul financiar oferit de două cunoscute personalități ale diasporei româneşti din Statele Unite, dr. Napoleon Săvescu, preşedintele Fundației *Dacia Revival International*, şi prof.dr. Claudiu Matasă şi cu participarea voluntară a 25 de studenți, a demarat prima fază de realizare a Parcului Arheologic Cucuteni, prin reconstituirea unei locuințe de tip Cucuteni, reconstituirea uneltelor de piatră şlefuită, reconstituirea tehnicilor de realizare şi ardere a ceramicii, reconstituirea unor tehnici alimentare, precum şi curățarea mormântului tumular.

Prima etapă în realizarea programului din 2002 a fost cea de reconstituire a topoarelor şi teslelor de piatră. Pentru realizarea acestora am utilizat marna brună bituminoasă, frecvent folosită de comunitățile cucuteniene. Cioplirea şi şlefuirea uneltelor s-a realizat, în medie, în trei ore şi jumătate de muncă efectivă, timp depăşit cu mult în epoca neolitică.

După realizarea uneltelor, prima fază în reconstituirea locuinței cucuteniene a fost pregătirea lemnelor în vederea realizării structurii lemnoase, folosind doar speciile identificate în săpăturile arheologice prin amprentele de frunze păstrate: stejarul, teiul şi alunul. Pentru doborârea copacilor am utilizat toporul de piatră; modul de folosire al acestuia este diferit de cel al toporului de fier, în sensul că dacă se poate tăia perpendicular pe fibra lemnoasă cu toporul de fier, prin lovituri puternice, tăierea cu toporul de piatră este mai mult o aşchiere, de sus în jos, pe o lungime de până la 0,50 m, pe întreaga

circumferință. Timpul de doborâre a variat în funcție de specia doborâtă, fiind cuprins între o opt minute (pentru un tei) şi două ore şi 11 minute (pentru un stejar).

După curățarea şi secționarea copacilor, operații care s-au realizat, de asemenea, cu unelte de piatră, s-a trecut la reconstituirea locuinței. Prima etapă a constat din realizarea structurii de lemn a pereților, prin montarea furcilor şi montanților şi realizarea împletiturii de nuiele de-a lungul pereților, pentru care au fost necesari doi stejari şi 33 de tei, însumând peste 1 mc de lemn. Apoi s-a realizat acoperişul, mai întâi structura de lemn şi apoi învelitoarea de stuf, pentru care am folosit 279 de snopi.

Ultima operație în reconstituirea locuinței cucuteniene a constat în baterea lutului, folosind peste 15.000 kg. de lut şi 3.080 l de apă. După uscarea lutului, în anul 2003 urmează finisarea pereților şi realizarea podelei, construirea vetrei şi a laviței, precum şi realizarea inventarului specific unei locuințe neolitice.

Concomitent cu reconstituirea locuinței cucuteniene, s-au reconstituit mai multe vase de tip Cucuteni, care au fost ridicate prin tehnica colacilor de lut şi decorate prin incizie; arderea s-a făcut în groapă deschisă. De asemenea, s-a reconstituit, în apropierea locuinței, şi un cuptor de copt pâine asemănător celor cucuteniene, care a funcționat, cu succes, în toată perioada desfăşurării proiectului.

Paralel cu reconstituirile neolitice, în cadrul programului din 2002 s-a desfăşurat o amplă activitate în curățarea şi protejarea monumentului funerar geto-dacic.

Proiectul va continua în lunile august şi septembrie ale anului 2003, cu reconstituirea a două locuințe şi reamenajarea muzeului actual.

■

REGELE SYRMOS ATESTAT EPIGRAFIC

Lascoiu Elena

În localitatea Calienii vechi, comuna Năneşti, judeţul Vrancea, în toamna anului 2000 s-a descoperit o plăcuţă de bronz pe care era scris cu litere greceşti următoarea sintagmă: **ΣΙΡΜΟΨ ΒΑΣΙΑΕΩΣ** a regelui Syrmos.

SYRMOS este nume de rege identic cu cel al conducătorului *tribalilor,* menţionat de izvoarele literare în legătură cu campania lui Alexandru cel Mare în Balcani (335a.Chr). Singura diferenţă apare în transcrierea primei vocale, care la autorii antici (Strabon, VII, 3, 8; Plutarh, *Alexandru*, 11; Arian, I, 2, 2; I, 4, 6) este redată prin Y(u), în timp ce în inscripţie este i(ι).

În alte izvoare scrise referitoare la traci nu se găseşte atestat acest nume conform listelor de nume din lucrările lui I. I. Russu, *Limba traco- dacilor,* Bucureşti, 1967; idem, *Etnogeneza românilor* Bucureşti 1981; Ariton Vraciu, *Limba daco-geţilor,* Timişoara, 1980. Se remarcă identitatea radicalului din cuvântul **Syrmos** cu cea a numelui cunoscutului oraş **Sirmium** şi cu cea a numelui feminin **Sirmia**, ambele însă din mediul illiric, uşor celtizat prin scordisci (I. I. Russu, *Illirii,* Bucureşti 1969, p.248). Poate fi avută în vedere şi o eventuală derivare a numelui de la radicalul i. –e. Ser-, cu sensul de a se mişca repede (idem, op. cit., 1967, p.136), explicându-se astfel numele **Syrmos** printr-un epitet: ”cel iute, cel năvalnic”. Această precizare este necesară deoarece avem în vedere vecinătatea nemijlocită a tribalilor – ca trib aproape sigur tracic (Dimitar Detschew, *Die thrakischen Sprachreste,* Wien, 1957, p.523-526; Hristo Danov, *Tracia antică,* Bucureşti 1976, p.155, n.43; Alexandru Suceveanu, *Tribalii,* Magazin istoric, X, 6 (111), 1976, p.46-47) – cu illirii, vecinătate despre care vorbesc mai mulţi autori: **Herodot**, IV, 49; **Arian**, I, 1, 4; **Strabon**, VII, 3, 13; 5, 11-12; **Ptolemaios**, III, 10, 6.

Însă există şi teoria (opinia) că tribalii ar fi fost de origine illiră, aşa cum se poate deduce din genealogia strămoşului lor mitic, **Triballos**, (Appian, *Illiria, IX, 2, 3).* În istoriografia modernă s-a afirmat ca tribalii s-ar fi deosebit, prin origine, atât faţă de traci, cât şi faţă de illiri (F. Papazoglu, *The Central Balkan Tribes in Pre-Roman Times: Triballi, Autariatae Dardanians, Scordisci and Moesians,* Amsterdam, 1978, p.54).

Cea mai veche menţionare a tribalilor (Herodot, IV, 49) arată că ei locuiau pe râul Angros - probabil unul din afluenţii Moravei, - care curgea din părţile illirilor, spre nord ieşind în „câmpia tribalilor”, şi de aici, deversa în Brongos (râul Morava), afluent al Istrului. Astfel atât în izvoarele scrise, cât şi în cele arheologice (*Illiri şi Daci,* Cluj - Bucureşti, 1972; I. H. Crisan, *Civilizatia geto-dacilor,* Bucureşti 1993, I, p.45; grupul Vrata, din NV Bulgariei; Nikola Theodosiev, North-Westwrn Thrace from the Fifth to First Centuries BC, BAR International Series 859, Oxford, 2000) se atesta existenţa unei zone de interferenţă între cele două popoare vecine (şi chiar înrudite), aici plasându-se şi neamul tribalilor, ceea ce explică unele elemente comune în onomastică sau toponimie, aşa cum pare a fi şi în cazul numelui **Syrmos.**

Se remarcă şi faptul că tocmai această plasare geografica a tribalilor (I. I. Russu, op. cit. 1969) la limita dintre traci şi iliri a făcut ca amintirea lor să se menţină până în evul mediu, când izvoarele bizantine le menţionează numele, în bine cunoscutul stil arhaizant, pentru a-l desemna pe sarbi (*Fontes Historiae Daco-Romanae,* vol. III, 1975; IV, 1982: indici, s.v. tribali).

■

O reprezentare a Regelui Sirmos

Teorie referitoare la etnogeneza poporului aromân macedonean

Prof.univ.dr. Ioan Cardula

Formarea poporului aromân macedonean începe din perioada neoliticului o dată cu apariția primului popor civilizat pelasgo-trac. Vatra pelasgo-tracilor este spațiul CARPATO - DANUBIANO-PONTIC, de unde au început să se extindă la est, până dincolo de munții Caucaz, la apus ajung la Oceanul Atlantic, la nord la Marea Nordului, iar la sud ajung la Marea Egee și Asia Mică și de acolo în Africa de Nord.

Fundamentarea acestei teorii se bazează pe surse ISTORICE, LITERARE, TOPONIMICE, EPIGRAFICE și ARHEOLOGICE.

HERODOT, în lucrarea «Istorii», semnalează că «primii locuitori ai Eladei erau PELASGII», subliniind că aceia care locuiau în regiunea Pindului se numeau MACEDONENI. Prezența pelasgo-tracilor în Macedonia este confirmată de toponimiile existente în spațiul balcanic, ca de exemplu TRAKIGOS - PELAGOS (arhipelagul tracic din Marea Egee) sau PELAGONIA, câmpia Macedoniei.

LIMBA. După autorii romani Plautus și Quintilian, pelasgii vorbeau un dialect al limbii latine barbare, numit ARAMIC sau ARAMEIC, care este - după cercetările noastre - similar sau foarte apropiat de limba vorbită de aromânii macedoneni, fapt confirmat de descifrările epigrafice ale Inelului din EZER (Bulgaria) și de inscripția pelasgă din Insula Lesbos.

Poemele lui HOMER, ILIADA și ODISEEA reprezintă o altă sursă pentru cunoașterea limbii trace, respectiv a limbii aromâne. O serie de oameni de știință greci, dar de origine aromână, cum sunt Gh. Exarhu, N. I. Liciu, Ath. Busbuki au găsit în epopeile lui Homer și în alte cărți scrise în greaca veche, cuvinte pe care aromânii le folosesc în vorbirea lor zilnică, cum sunt:

Limba greacă	Limba aromână	Limba română
TALAROS	TALAR	PUTINA
SKAFA	SCAFA	PAHAR
FRIKI	FRICA	TEAMA, FRICA
KOPI	CUPIE	TURMA DE OI

MĂRTURII EPIGRAFICE. În lucrarea «Limba traco-dacă, fondul limbilor indo-europene», autor Branislav Stefanoski, scrisă în limba aromână și tradusă în limba română (Ed. Mirton, Timișoara, 1995) sunt prezentate 12 epici, 6 plăci litice funerare din secolul al VIII-lea î. Hr., două inele de aur (de la Ezerovo, Bulgaria și Cilei, România), inscripția pelasgă din Insula Lesbos. Aceste texte nu au putut fi descifrate de arheologii greci, dar în schimb au fost citite cu ușurință de B. Stefanoski, deoarece conțineau cuvinte din limba aromână.

În concluzie, Aromânii sunt urmașii triburilor pelasgo-trace stabilite în Macedonia;

Aromânii sunt autohtoni în regiunile unde trăiesc în prezent: Epir, Thesalia, Macedonia;

Limba lor este similară cu limba latină barbară (arameica) vorbită de pelasgo-traci încă din antichitate;

Aromânii și-au păstrat etnicitatea într-o perioadă când au fost ocupați de romani, de bizantini, de otomani, de slavi, cu toate vicisitudinile prin care au trecut;

Aromânii au o istorie foarte veche și bogată, predecesorii lor, regii Macedoniei Filip al II-lea și Alexandru cel Mare Macedoneanul au construit primul Imperiu din Europa, mult înaintea celui Roman.

Aromânii trebuie să fie mândri de limba lor, care este una dintre cele mai vechi din Europa, și de o istorie cum au puține popoare din Europa.

■

Caracterele juridice ale contractelor de împrumut la geto-daci

Lector univ. Angela Predescu Bucur,
Universitatea Tehnologică Bucureşti

Dreptul la geto-daci a avut o evoluție similară cu a societății – a evoluat şi s-a dezvoltat o dată cu aceasta. Dezvoltarea economică a societății geto-dace a determinat existența unor norme corespunzătoare şi în materia obligațiilor.

Inițial, învoielile dintre părți îmbrăcau forma unui jurământ însoțit de un anumit ceremonial. Contractul – ca principal izvor de obligații – a apărut mai târziu.

Contractul de împrumut era răspândit mai ales sub forma împrumutului de bani. Apariția monedei a dus şi la crearea împrumutului cu dobândă.

Dintre contractele găsite pe teritoriul țării noastre în urma unor săpături arheologice, o importanță deosebită pentru istoria dreptului românesc o au: inscripția histriană din jurul anilor 250 î.Hr. şi tăbliţele cerate din Transilvania (2 sunt contracte de împrumut din anul 162).

Aceste contracte sunt contracte reale, unilaterale, cu titlu oneros.

Inscripția histriană reprezintă un document important atât pentru momentul la care se referă, cât şi pentru conținutul său. Este un contract de împrumut cu dobândă, scris în limba greacă, cu caracter public, semnat de părți în prezența martorilor şi aprobat de Sfat.

Obiectul acestui contract îl formează banii. Matris, care trăia în cetatea Callatis, a împrumutat cetății Histria 300 stateri de aur. Scadența inițială a fost depăşită deoarece Hephaistion moşteneşte de la părintele său creanța împrumutului plus dobânzile întârziate care erau de 400 stateri. Pentru plata sumei datorate prin contract – 300 stateri – Hephaistion acordă cetății Histria o păsuire de doi ani.

Incapacitatea histrienilor de a plăti dobânda de 10% în sec. III î.Hr., arată D.M. Pippidi în lucrarea „Contribuții la istoria veche a României", era determinată de sărăcia tezaurului cetății, dar nu şi a locuitorilor.

Un alt document important îl constituie „tripticele" sau tăbliţele cerate din Transilvania. Din cele 25 de tăbliţe descoperite între anii 1786–1855 la Roşia Montană, au fost citite numai 14 – la celelalte 11 textul nu a fost posibil să fie utilizat.

Două dintre aceste tăbliţe sunt contracte de împrumut cu dobândă scrise în limba latină cu multe elemente vulgare. Primul poartă data de 20 iunie 162. Anduenna al lui Bato împrumută lui Iulius Alexander 140 denari cu o dobândă de 12% pe an. Al doilea contract este datat 20 octombrie 162. Creditor este Iulius Alexander, iar debitor Alexandru al lui Carricus. Capitalul împrumutat este de 60 denari, iar dobânda tot de 12% pe an.

Referitor la conținutul juridic al acestor contracte – unele texte amintesc de reguli de drept ale ginților aplicabile în egală măsură romanilor şi pelerinilor daci (Gaius, III, 132).

Aceasta înseamnă că dreptul roman nu se aplică în Dacia asemenea altor provincii, în toată puritatea lui.

Cu toate schimbările juridice care au survenit de-a lungul timpului, trebuie subliniat că există elemente de drept care s-au transmis de la o epocă la alta. Aceste elemente au determinat identificarea specifică a dreptului românesc chiar dacă au fost asimilate şi unele norme din creația juridică a altor popoare.

■

DACĂ CINEVA L-AR FI ARUNCAT ÎN ACEASTĂ ŢARĂ PE HOMER ÎNSUŞI, CREDEŢI-MĂ, ŞI EL ÎNSUŞI AR FI DEVENIT GET.

PUBLIUS OVIDIUS NASO

Manuscrisul Ponticelor lui Ovidiu de la Alba Iulia

Prof. Dr. Florin ROTARU

Manuscrisul EX PONTO de la *Biblioteca Batthyaneum* din Alba-Iulia este, îndeosebi pentru cercetătorii români, un monument literar, lingvistic, istoric, geografic şi etnografic creat în exil de martorul ocular, PUBLIUS OVIDIUS NASO, (Sulmona 43 – Cetatea Albă 18), cel mai erudit poet al epocii augusteice. Românii au dreptul şi datoria de onoare să-l considere pe Ovidiu *primul literat geto-dac* sau *geto-sarmat*, cum se autointitulează sulmonezul, întrucât, împotriva voinţei lui, a trăit pe meleagurile noastre timp de aproape zece ani (A.D. 8 – 18). Poemul IBIS, act de acuzare, îndreptat împotriva fostului său amic COTTA MAXIMUS MESSALINUS, l-a scris în drum spre locul penitenţei. Idem o parte din TRISTE, şi, spre sfârşitul vieţii, HALIEUTICON, un tratat de pescărie, legat de sturionii din Marea de Azov. A fost un cunoscător direct al acestor realităţi văzute cu ochiul lui scrutător, cu mintea lui strălucită şi cu probitatea conferită inclusiv de conştientizarea că talentul său avea să dăinuie peste milenii, convingere repetată justiţiar în mai multe rânduri: *Dicere si fast est, claro mea nomine Musa/atque inter tantos quae legereter erat* (P.IV, 16, 45-46): Spune-mi curat, Musa mea, dintre toţi - când la Roma trăiam -/ Cine era dintre toţi mai citit. Eu eram; *quo videar quamvis nimium juvenaliter usus/ grande tamen tote nomen ab orbe fero* (Tr.II, 117-118): *Fără tăgadă de tânăr eu fui deja cunoscut:/ numele meu făcuse înconjurul lumii de atunci*. Toate aceste calităţi îl obligau să nu se depărteze de esenţa informaţiei documentare şi de cunoaşterea adevărului în schimbul unui *datum prosodic* sau pentru un efect stilistic, de care unii clasicişti îl acuză cu atâta insaţietate. La Ovidiu, ca şi la Coşbuc, după vreo 19 veacuri, nu se întâlnesc *licenţe poetice*.

Atari acuzaţii reprezintă un act de maximă impietate la adresa acestui uriaş fenomen ştiinţific şi literar numit Ovidiu, după cum remarca profesorul N.I. BARBU în referatul său făcut studiului Mariei CRIŞAN, iar afirmaţiile poetului erudit din domeniile astronomiei, geografiei, istoriei, etnografiei, florei şi faunei „sunt pure adevăruri până în cele mai mici detalii".

Anumite afirmaţii făcute de *Poet* au permis identificarea corectă a locurilor de exil. Cercetătoarea Maria Crişan, extrem de insistentă în lămurirea corectă a aserţiunilor Poetului, a stabilit a fi fost trei la număr. Unul din aceste locuri de exil şi în care Ovidiu a zăbovit cel mai mult, cel puţin şase ani, a fost la BOSFORUL CIMERIAN, un orăşel portuar, numit, în graiul localnicilor, TOMIS, şi legat de legenda *Argonauţilor*. Era, un loc de îmbarcare care asigura circulaţia maritimă şi fluvială dintre Marea Neagră, Marea de Azov şi Fluviul Don. Acest orăşel îl găsim la Herodot (IV, 12 şi IV, 25) sub numele de *PORTHMEION KIMMERIKON*, de la verbul *PORTHMEUO* a trece de pe un tărâm pe celălalt, a traversa), iar la Strabon (VII, 2, 2 şi XI, 2, 5), sub cel de KIMMERIS şi KIMMERIKE, de la populaţia cimeriană (KIMERI/ ZIM / M/ ERI/ HIMERI/ cimbri/ ZIMBRI care între secolele VI şi III î.e.n. avuseseră un mare imperiu, întins pe cuprinsul de astăzi al Basarabiei, Bucovinei, Ucrainei, Cubanului şi Caucaziei, exact unde, după aceea, avea să fiinţeze *Regatul Pontului,* împărţit, în vremea exilului lui Ovidiu, între regii clientelari Rhescuporis şi COTTYS. Prieten cu Ovidiu, poet la rându-i, Cottys a fost primul care a intervenit pe lângă August, la rugămintea expresă a lui Ovidiu (P.II, 9), contribuind la schimbarea primului loc de exil al Poetului, aflat după toate probabilităţile, în Pocuţia, lângă localitatea ISAK, dar pentru foarte scurtă vreme [conform Sarnitius (*Descriptio Sarmatiae*) şi Laurentius Müller (*Septentrionalische Historien*)]. Tomisul de la Bosforul Cimerian este amintit de THEOPHANIS CONFESSOR, CHRONOGRAPHIA, 14 – 28), iar cu acelaşi nume fusese numită o fâşie de pământ din sudul Crimeei, conform NICEPHORI BREVIARIUM (15 – 25). Ulterior, cercetătoarea Maria Crişan a descoperit încă trei toponime omonime – o insulă, un râu şi un sat, deci, în total şase toponime *Tomis* conform SARNICIUS în DESCRIPTIO VETERIS et novae Poloniae ... şi Mihail Rostovtzev (*Skythen und der BOSPORUS*, p. 361).

Bosforul Cimerian, vestit prin climatul lui foarte aspru, a fost ales de antici şi a durat până prin secolul al XVII-lea, drept loc de exil pentru cei deveniţi indezirabili la Roma, inclusiv pentru trei papi.

Toposul PORTHMEION KIMMERIKON/KIMERIS sau BOSFORUL CIMERIAN se regăseşte în Manuscrisul Ponticelor de la Alba-Iulia sub numele de ZEGRINUS, apoi cu variantele ACZEGRIM/ CERBERION/ CEDREN/ CHERSONES/ CHERSON, azi KERČ). Iată adresa oferită de OVIDIU, cititorului în P.IV, 10, 1-2, obicei instituit de El, ca cel dintâi poet roman-geto-dac: *Haec mihi ZEGRINO bis tertia ducitur aestas/ littore*; *pellitos inter agenda Getas*/ *Şase veri au trecut de când trăiesc în ZEGRIN/ printre războinici geţi înveşmântaţi în piei*. În unele ediţii, inclusiv în Burmanniana figurează CIMMERIO, acesta pare să fi fost cel de-al doilea loc de exil potrivit lui Theophanis Confessor. Al treilea şi ultimul loc de exil a fost la CETATEA ALBĂ (MONCASTROM, AKKIERMAN, BELGOROD DNESTROVSKIJ), unde ne stă martor *LACUS OVIDIUS*, pomenit de toţi cronicarii, inclusiv de Sarnicius în *Anale* şi de Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae*, apoi oraşul OVIDIOPOL, construit sub înţeleapta împărătească Ecaterina a II-a, lângă Odessa şi care, până prin anii '60 ai secolului al XX-lea, a figurat pe toate hărţile şi atlasele.

În *Manuscrisul Ponticelor* lui OVIDIU de la Alba-Iulia regăsim aceleaşi caracteristici fonetice despre care glăsuiesc şi cărturarii nordici relativ la limba getă, inclusiv savantul belgian Bonaventura Vulcanius Brugensis (*De literis et lingua Getarum sive Gothorum*, Lyon, 1597), anume palatalizarea consoanelor guturale şi dentale, fenomen specific mai ales idiomului moldovenesc.

Primul care a întocmit un comentariu extrem de aplicat despre acest *Manuscris* a fost ilustrul clasicist, profesorul clujean Nicolae Lascu (1908-1988). Un manuscris necunoscut al Ponticelor lui Ovidiu, ACTA MUSEI APULENSIS 1967, p.269-288. Cărturarul clujean a publicat doar o singură filă, *a IV-a*, iar Maria Crişan tot una singură, *a XXVI-a*, deşi preţiosul manuscris numără XXXV de file şi reprezintă o semnificativă sursă cu privire la atât de controversatul loc de exil al lui Ovidiu. Sperăm că, în sfârşit, se va pune capăt pentru totdeauna *ideilor preconcepute* care au făcut şi mai fac încă atâta rău ştiinţei, nu numai ţinând-o pe loc, ci, pur şi simplu împiedicând-o, uneori secole, să lămurească nişte fapte pe care Ovidiu le-a văzut cu proprii ochi şi le-a auzit cu propriile-i urechi, le-a aşternut ca atare pe pergament, mai întâi din respect pentru sine, apoi faţă de cititor. De aceea, răstălmăcirea aserţiunilor ovidiene, mistificarea lor, pornindu-se de la *idei preconcepute*, este un act de *mare impietate,* ce s-ar cere cel puţin blamat. După neregulile săvârşite la *Biblioteca Batthyaneum* din Alba-Iulia, legate de CODEX AUREUS, Maria Crişan a considerat necesară publicarea de urgenţă a acestui manuscris.

Comentariul Mariei Crişan a fost redactat în anul 1990 pentru *SCRIPTORIUM* şi publicat în anul 2000 la Casa de Editură şi Presă *VIAŢA ROMÂNEASCĂ,* în cartea *PUBLIUS OVIDIUS NASO. From Porthmeion Kimmerikon to Tomis, Zegrinus and Alba-Julia*, paginile 92-122. Cea mai însemnată idee din comentariul autoarei ni se pare a fi recomandarea pe care o face altor cercetători de a nu întreprinde „corecturi" pe manuscris, întrucât este vorba clar, *nu* de *greşeli* de copist, ci de *fonetisme pur getice* şi *sarmate* despre care Ovidiu pomeneşte frecvent, întrucât el îşi însuşise bine limbile sarmată şi getă (Tr.V, 12, versurile 57-58)*: după ce mi-am dat seama că am uitat să mai vorbesc latineşte* (Ipse mihi videor iam dedidicisse Latine:) *am început să învăţ să vorbesc în getă şi sarmată* (Iam dedici Getice Sarmaticequeloqui). *„Şi aşa am scris chiar o cărticică în getă"*: *... et Getico scripsi sermone libellum* (P.IV, 13, 23; P.I, 5, 65-66). Ovidiu a scris în graiurile acestea mai multe poeme, nouă parvenindu-ne doar unul în rezumat (P.IV, 13, 23-32). Maria Crişan presupune că *Manuscrisul Ex Ponto* a fost copiat prima oară de *SERVIUS HONORATUS MAURUS*, cel mai mare gramatician din secolul al IV-lea şi argumentele ei ni se par destul de convingătoare. Un admirator al lui Ovidiu, un străin care a scris despre români, a fost Martin Opitz, eruditul profesor de interpretare a textelor filosofice eline şi latine la *Academia de Obşte* a lui Gabriel Bethlem de la Alba-Iulia şi profesor al principelui însuşi şi care a desfăşurat inclusiv o activitate de copist în legătură cu care savantul german Theodor Mommsen spunea că imita perfect scrisul celor vechi, inclusiv ornamentele, calificându-l drept copist *marmorea fide*. Toate inscripţiile adunate cu mult sârg de eruditul clasicist şi profesor princiar, Martin Opitz, de pe meleagurile transilvane le-a trimis apoi cu specificarea VIDIT OPITIUS, la savanţi

din Europa – Germania, Olanda, Danemarca, spre adjudecare, apoi au fost cuprinse în CORPUS INSCRIPTIONUM LATINARUM al lui Gruterus, şi mai târziu, în cel al lui Theodor Mommsen. Opera majoră a vieţii lui, DE DACIA ANTIQUA SIVE COMMENTARII DE RERUM DACICARUM, a fost arsă la moartea lui Opitz. Viaţa sa trăită doar 42 de ani a fost curmată de ciumă, în 1639, la Danzig.

Martin Opitz, născut în Silezia (Bunzlau), este părintele literaturii germane. Toate aceste calităţi ale sale dovedite cât a trăit la Alba-Iulia (1621-1622 sau 1622-1623), impun o judecare adecvată a acestui fenomen literar-ştiinţific. Maria Crişan îl situează al doilea după OVIDIU, ca poet naţional dacoromân, considerând că ar fi bine să fie cuprins în istoria literaturii române, întrucât, în mai puţin de doi ani, Martin Opitz s-a dovedit a fi în fapt un român neaoş prin poemul didactic *ZLATNA sau Despre odihna sufletului* şi prin cartea dedicată istoriei şi arheologiei Daciei. În linia directă a acestor preocupări, un al treilea poet naţional, tot atât de erudit, a fost George Coşbuc. Ambii, George Coşbuc şi Martin Opitz, au fost mari admiratori ai lui Ovidiu şi au făcut numeroase traduceri din poematica mitologic - ştiinţifică a Sulmonezului, *Metamorfozele*, i.a.

■

Al IV-lea Congres Internațional de Dacologie

În zilele de 19-20 iunie 2003, la Sala Ronda a Hotelului Intercontinental din Bucureşti, se va desfăşura cel de al IV-lea Congres Internațional de Dacologie „Tartaria - 2003“, consacrat în special primului mesaj scris din istoria omenirii, şi nu numai. La Congres sunt invitați toți cei interesați în preistoria spațiului Carpato-Dunărean, istorici, arheologi, filologi, etnologi, să participe cu lucrări inedite, bazate pe descoperiri arheologice şi documentări istorice, cercetări şi studii interdisciplinare, care să contribuie la o mai bună înțelegere a originii şi istoriei poporului daco-român.

Rezumatele comunicărilor ştiințifice se primesc, până la data de 15 aprilie 2003, numai în format electronic, sub formă de dischetă (preferabil) şi dactilografiate la două rânduri, fără să depăşească două pagini, ulterior urmând să fie trimise şi lucrările (max. opt pagini) - pe adresa:

-E-mail: tiberiu62@yahoo.com

- Prin poştă: Tiberiu Fraţilă, Str. Teiul Doamnei nr. 17, Bl. 38, ap. 13, sector 2, cod 722461, Bucureşti.

-Telefon de contact: 0722-229.829

În zilele de 21-22 iunie ac., se organizează o excursie la Tartaria, județul Alba, unde se va dezveli un monument închinat primului mesaj scris găsit în spațiul carpato-dunărean. În 22 iunie, la Costeşti, județul Hunedoara, va fi organizat un spectacol. Se pot vizita cetățile dacice de la Costeşti, Blidaru şi Sarmisegetusa.

Informații suplimentare despre acest Congres şi lucrările prezentate la precedentele congrese pot fi găsite accesând pagina din internet: www.dacia.org

Comitetul de organizare a celui de al IV-lea Congres Internațional de Dacologie „Tartaria - 2003“
Preşedinte: dr. Napoleon Săvescu
Secretariat ştiințific:
Prof. dr. Augustin Deac
Prof. Viorica Enachiuc
Conf.dr. Gheorghe Iscru

Societatea *Dacia Revival* împreună cu revista *Dacia Magazin* organizează un concurs destinat studenților de la facultățile de istorie, arheologie, filologie. Participanții la concurs vor trimite un material scris (documentar, reportaj, analiză, eseu etc.), având ca subiect DACII, istorie, limbă, continuitate, tradiții.

Materialele vor fi trimise la redacție sau la comitetul de organizare al celui de-al IV-lea Congres Internațional de Dacologie „Tartaria 2003“, pe adresele de e-mail tiberiu62@yahoo.com şi nunub@mail.recep.ro

Cele mai bune lucrări vor fi premiate după cum urmează:

Premiul I 5.000.000. lei
Premiul II 2.000.000. lei
Premiul III 1.000.000. lei

Câştigătorii vor primi, de asemenea invitații la Congres, ocazie cu care li se vor înmâna premiile într-un cadru festiv.

Macheta monumentului ce va fi ridicat la Tărtăria şi care va atesta locul în care a fost descoperit primul mesaj scris din istoria omenirii

Un pas mic pentru om, un mare pas spre redescoperirea Daciei

Indiscutabil un erudit, consacrat al preistoriei naţiunii noastre, conferenţiar doctor Gh. D. Iscru ne face în prag de Sfinte Sărbători ale Paştelui un cadou de o reală valoare. Cartea domniei sale TRACO-GETO-DACII NAŢIUNEA MATCĂ DIN SPAŢIUL CARPATO-DANUBIANO-BALCANIC, se constituie într-o veritabilă şi amplă radiografie asupra locurilor şi conjuncturilor în care s-a format poporul român. Pendulând între primul mesaj scris din istoria omenirii consfinţit de plăcuţele de la Tărtăria, şi războaiele daco-romane, scanând cu răbdare toate marile evenimente şi repere ale perioadei autorul încadrează pertinent întreaga istorie a acestui spaţiu în vîrtejul istorico-politico-militar

al antichităţii. Religia, obiceiurile, limba poporului zămislit în acest vast şi generos spaţiu sunt puncte forte ale lucrării lui Gh. D. Iscru acelaşi care are curajul să răstoarne dogme, să demonstreze viabilitatea unor ipoteze, care până nu demult păreau fabulaţii. Opera lui Nicolae Densusianu blamată de Pârvan este disecată şi reaşezată în rândul operelor de căpăti ale istoriografiei noastre. Ovidiu cel exilat pe malul Pontului Euxin este readus în actualitate printr-o altă abordare a operei sale, operă care cercetată pertinent demonstrează formidabila putere de asimilare a geto-dacilor către orice naţie care se încumeta să se aşeze pe aceste locuri. « Dacă cineva l-ar fi aruncat în această ţara pe Homer însuşi, credeţi-mă şi el însuşi ar fi devenit get » sunt versuri repetate aproape obsesiv în această lucrare monumentală a distinsului dascăl.

Cu toate că avem de a face cu un autor aflat la o vârstă respectabilă citind această a treia ediţie a lucrării, nu se poate să nu remarcăm tinereţea, prospeţimea şi onestitatea cu care G. D. Iscru îşi

rescrie opera în lumina unor noi opinii şi descoperiri. Cum alţi istorici ar trebui să o facă, şi nu o fac, înverşunându-se să-şi urmeze drumul prăfuit şi periculos al dogmelor, autorul Traco-geto-dacilor deschide sfera vastelor sale cunoştinţe lăsând loc şi altor idei cu care chiar dacă nu este în totalitate de acord se însoţeşte străduindu-se la elaborarea a încă unui pas spre scrierea adevăratei epopei a poporului daco-român. Napoleon Săvescu, Dumitru Balaşa, Dan Oltean, Silvia Păun sunt numai câţiva dintre cei asupra căror opere se îndreaptă autorul întregindu-şi o lucrare care nu se adresează doar specialiştilor ci tuturor acelora pentru care adevărata istorie a acestui neam reprezintă o preocupare importantă.

Final

Ioan Chelsoi

Când va fi să dor
Îmi va fi să mor
Nu-mi va fi uşor.
Frig minţile mă-ntreabă
Tu n-ai altă treabă
Să te duci aşa de grabă?
Apa la izvor mă îmbie
Cu şipote de dor
Firul ierbii înalţă floare:
Tu te duci şi oare
La o scurtă iar plimbare?
Blânde căprioare vin
Să mă întoarcă din cărare
Apele se înfioară
Pentru nu ştiu a câta oară
Şi în caz de rugă mută
Stelele cum mă ajută
Bradul jalnic nu se teme
Dojenindu-mă alene
Ca să-mi spună-n voia lui
E puterea Domnului!

Ioan Chelsoi

Balada crezului uitat

Să crezi în ieri, să crezi în azi
Să crezi că te ridici şi cazi.
Să crezi văzând că totul trece,
Să crezi să nu ţi se aplece.
Să crezi cum astăzi trece-n mâine,
Să crezi şi-n ziua de apoi.
Să crezi c-ai luat şi dai napoi.
Să crezi în jindul pentru pâine,
Să crezi în cel ce n-o avea
Şi-n tărăboiul pentru ea.

Să crezi în mâna ce se-ntinde,
Să crezi râzând că nu se prinde;
Să crezi când singur ai rămas,
Să crezi că nu te-a dus de nas.
Să crezi în totul, să nu crezi.
Să crezi într-un acel ceva,
Să crezi şi-n licărul de stea.

Să crezi nestins, să crezi cu sârg,
Să crezi în fructul dat în pârg.
Să crezi şi-n ziua ce-o s-apuci,
Să crezi din el c-ai să îmbuci.
Să crezi că viaţa nu se curmă,
Să crezi că timp ai berechet.
Să crezi grăbindu-te încet
Şi-n socoteala de pe urmă.

Să crezi să nu ţi se cunoască.
Să crezi de ţii la pielea ta,
Să crezi şi-n vorba bătrânească,
Să crezi şi să nu crezi în ea.
Să crezi în stirpea omenească,
Să crezi că nu se va spurca!

Ioan Chelsoi
„Cântece şi balade“
Bucureşti, 1970

CRONICA UNEI NOPȚI DE APRILIE

Vladimir Brilinsky

La emisiunea „Bătălia pentru România“ a postului de televiziune REALITATEA TV, moderată de Adrian Păunescu şi care avea ca subtitlu „Suntem sau nu urmaşii Romei“ au fost invitaţi, prof. dr. Augustin Deac, dr. Napoleon Săvescu, prof. dr Mircea Dogaru şi prof. dr. Mircea Babeş.

Grea misiune pentru senatorul Adrian Păunescu în miez de noapte, de a modera o dispută privind originea poporului român, fără a avea posibilitatea să intervină cu pertinența care i-o dă funcția sa în Senat, aceea de preşedinte al Comisiei de Cultură. La fel de greu a fost şi pentru poetul Adrian Păunescu, obligat să renunțe a recita măcar câteva versuri aşa cum ne-a obişnuit, într-o emisiune în care au sărit scântei. Dar cea mai grea misiune a fost aceea a moderatorului de televiziune, Adrian Păunescu de a stăvili cele două tabere şi de a rămâne imparțial până la sfârşit.

Sigur că o astfel de temă nu poate fi dezbătută călcând pe un covor de flori, dar de la polemica de idei la mârlănie este o distanță destul de mare. Şi cred că ar trebui să începem aplecându-ne asupra concluziei trase de Mircea Dogaru. Orice student de astăzi ştie mai mult decât Nicolae Iorga. Şi asta pentru că orice student l-a studiat pe Iorga având însă şi avantajul rezultatelor cercetării ultimilor 60 de ani de după Iorga. Pornind de aici, descoperim mărul discordiei din această emisiune.

Când un invitat Napoleon Săvescu vine în fața telespectatorilor, aducând cu el informații de ultimă oră, rod al cercetării şi al descoperirilor făcute de personalități ale istoriei şi geneticii, şi se izbeşte violent de un alt invitat ca Mircea Babeş dogmatic, croit pe o hartă de mahala, afişând aroganța inchizitorului, şi etalând cunoştințe de pe vremea lui Iorga şi Pârvan, dialogul devine subit imposibil. Când Mircea Babeş face afirmația că spusele lui Napoleon Săvescu sunt elucubrații şi fantasmagorii, nu se poate să nu-i dai dreptate având în vedere că atât poate. Cum să le perceapă altfel decât fantasmagorii, un sclav împătimit al dogmelor istorice de acum 100 de ani. Atitudinea ostentativ „de mahala» pe care a afişat-o Ioan Babeş a făcut ca pe tot parcursul emisiunii tensiunea să fie cea care a dat tonul întregii discuții. Dacă vasta cultură a reprezentantului arheologiei româneşti la această dezbatere, i-a permis acestuia să-i corecteze colegului de emisiune pronunția la Cultura Vinca, varianta slava fiindu-i mai apropiată decât cea engleză, atunci când a fost nevoit să pronunțe el însuşi numele eroului Vercingetorix, alcătuirea de onomatopee scoase de distinsul profesor n-ar fi putut primi decât o notă de 5 dacă ar fi fost într-a şaptea şi ar fi răspuns la lecția de limba franceză.

Profundul dispreț manifestat de către Ioan Babeş, față de profesorii de istorie care pe vremea lui N. Ceauşescu şi-au permis să studieze vechea istorie, a dacilor, te face să te gândeşti dacă într-adevăr aceştia au fost vinovați că nu s-au născut mai târziu. Pe aceştia, aşa tamnesam, îi asociază cu comuniştii ba chiar şi cu legionarii, uitând pentru un moment activitatea lui de membru activ şi supus al Partidului Comunist Român, căruia i-a jurat credință şi supunere numai cu câțiva ani în urmă. Sigur că ipocrizia lui Mircea Babeş, falsitatea, ambiguitatea orientării lui politice prin declarațiile anticomuniste prezente în fața telespectatorilor şi imediat recunoaşterea faptului că a activat ca membru PCR., te fac să descoperi un oportunist, un carierist, demagog, un vajnic credincios al dictonului, de asta dată roman „ubi bene ubi patria“. Lucrările ştiințifice despre daci, ale lui Mircea Babeş, toate în curs de publicare, l-au determinat pe parcursul emisiunii aproape să-şi uite favoriții, bastarnii, căutați cu disperare de el pe teritoriul Daciei. Disprețul dânsului față de „diletanții„ care îndrăznesc să aibe păreri diferite față de originea romană recentă, a poporului, îl aşează într-o poziție dificil de înțeles. Dar atunci când neagă cu vehemență cunoaşterea şi validitatea unor studii impecabile recente ale oamenilor de ştiință americani de la Universitatea Columbia, Wiliam Ryan şi Walter Pitman cu privire la spațiul carpato-dunărean, descoperi nimic altceva decât un frustrat.

Emisiunea ar fi putut să se constituie într-un veritabil şi constructiv dialog între nou şi vechi, între dogmă şi evidență, între a fi sau a nu fi urmaş al Romei. N-a fost să fie aşa. În fața onestității şi sincerității doctorului Săvescu s-a postat asemenea unei precupețe viclenia şi aroganța profesorului universitar Babeş aducându-i moderatorului dureri de cap. Un cuvânt bun față de atitudinea şi prestația profesorului doctor Mircea Dogaru. Cult, echilibrat, profund şi politicos cu toate ca a avut păreri de multe ori diferite de ale doctorului Săvescu şi le-a exprimat decent argumentat. La fel de bun cuvânt, profesorului Augustin Deac, cel pentru care istoria dacilor reprezintă o carte de căpătâi pe care o citeşte oricui şi ori de câte ori are ocazia.

Una peste alta, gustul amar a fost acela lăsat în puterea nopții în urma unei emisiuni realizate cu bună intenție şi desfăşurată sub semnul vânătorii şi al atacului la persoană ambele lucruri descalificante pentru o persoană purtătoare de glorioase titluri.

■

TRISTEȚILE SARMISEGETUSEI

Vladimir Brilinski

Se ştie că principalul izvor al scrierii istoriei este arheologia. Sau, mă rog, aşa ar trebui să fie. Descoperirile puse cap la cap de cercetători duc de cele mai multe ori la adevărul istoric. Din păcate însă, atunci când dezinteresul şi lucrul de mântuială îşi fac loc printre cei care caută izvoare, istoria nu poate fi scrisă corect.

Se sapă la Sarmisegetusa de aproape un secol. Încet, după posibilități, care nu au fost niciodată generoase. De la Daicoviciu încoace, ştafeta monopolului asupra cercetării în zonă se transmite cel puțin ciudat, unui grup restrîns de cercetători.Orice imixtiune arheologică în vastul areal al munților dacilor este primită cu dușmanie suspicioasă. Cercetarea merge în ritm de melc, în funcție de fondurile care devin de la an la an tot mai mici, iar paragina devine tot mai evidentă pe masură ce neglijența se aşterne peste ceea ce ar trebui să reprezinte o veritabilă Meca a românilor.

La Sarmisegetusa, broaştele fac casă bună cu cisterna de apă a cetății, descoperită pe jumătate şi lăsată în plata domnului, pietre fasonate de o valoare greu apreciabilă stau unele drept fundație la cabana UNESCO, iar altele aruncate pe Valea Timpului sau prin buruienile pădurii, soarele de andezit cârpit cu ciment aminteşte încă de focurile de tabără pe care Daicoviciu le făcea pe el pentru a-şi frige mieii. Şi peste toate dominând imaginea plintele şi coloanele de beton aduse în pripă amintesc de o anunțată vizită a lui Ceauşescu, cel care voia să vadă Sarmisegetusa restaurată şi cu piesele de inventar prezente. Vizita nu a mai avut loc şi de atunci hidoasele forme de beton îşi duc veacul alături de vestigiile adevărate ale culturii dacice. În Incinta Sacră, cîrpeala şi lucrul de mântuială sunt, de fapt, la ele acasă. Piese de o valoare greu estimabilă zac pradă

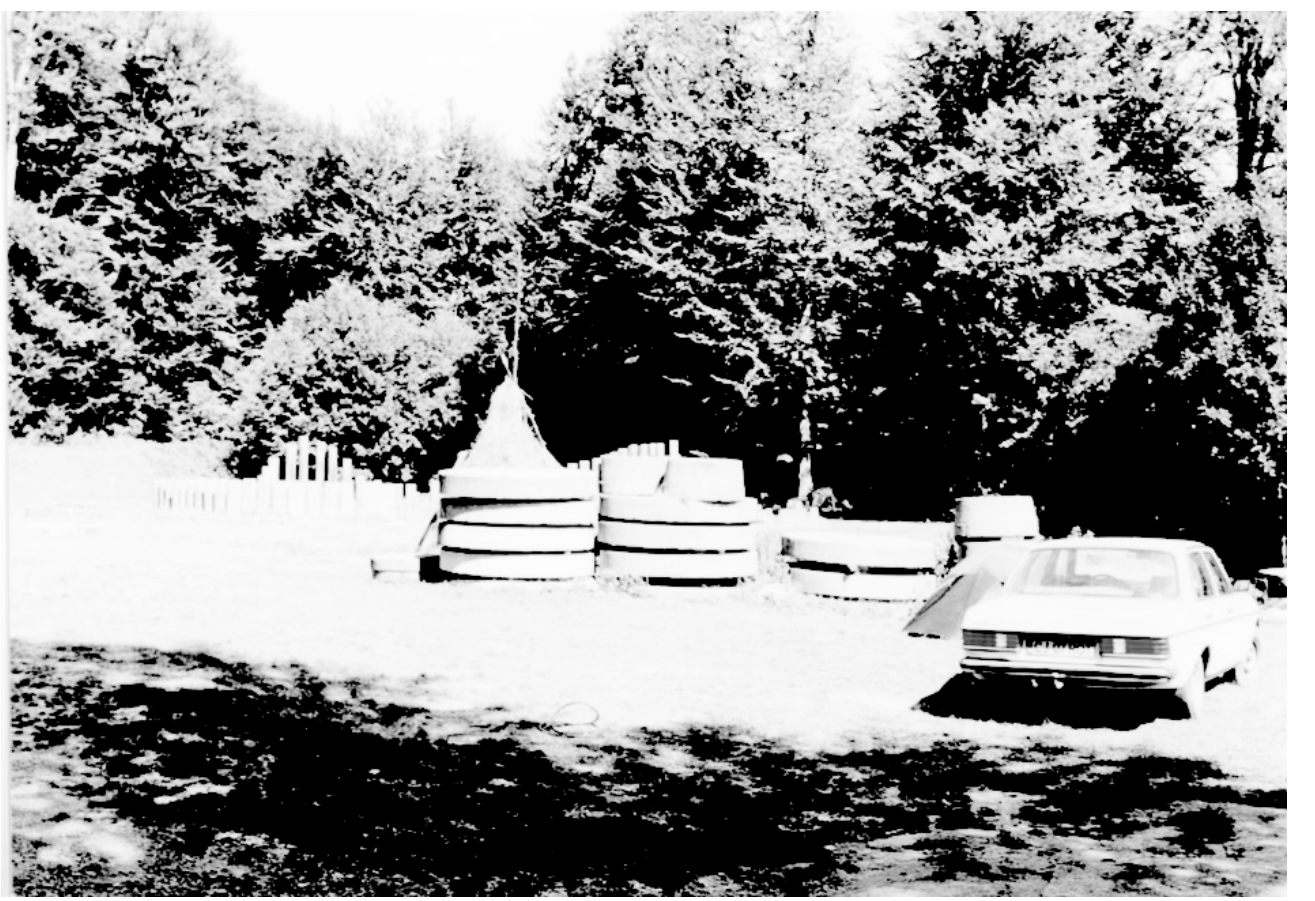

Betoanele epocii de aur

indolenței şi nepăsării, folosite de taberele de arheologie şi de turişti drept WC public sau, în cel mai fericit caz, ca ladă de gunoi. Prin anii '60 un complex de pietre în arc de cerc, era un punct important de cercetare. Pe atunci, i se spunea rotonda de piatră. Asta până când i-a venit ideea cuiva că aceste pietre ar fi putut fi la vremea lor un sofisticat angrenaj dințat. Cutezanța acestei ipoteze a fost repede taxată de custozii Sarmisegetusei. Drept pentru care întreg complexul a fost dezasamblat şi aruncat în plata domnului printre bălării. Ba mai mult, studenții practicanți de o vară au învățat de la mai marii lor că forma precisă a profilurilor este rodul răngilor romane care au distrus vestigiile dacice din incinta cetății. Oricât de buni matematicieni ar fi fost romanii şi oricâtă migală şi zel ar fi dovedit în distrugerea unei civilizații, nu ar fi putut realiza o atît de performantă şi exactă operă de incizare în piatră dacică. Profilurile sunt atât de regulate ca distanță şi ca mărime, încât dovedesc logic o utilizare pe măsură. Cazul roții dințate nu este singular în Sarmisegetusa. Interpretarea dată de istorici şi arheologi diferitelor vestigii a făcut de multe ori ca importanța lor reală să fie bagatelizată. Această abatere a atenției de la un loc sfânt al românilor a făcut ca faima Sarmisegetusei să se diminueze asemenea unei lumânări pâlpâind.

Cabana UNESCO cu pietre dacice în fundație

Camping în Incinta Sacră

Este trist că un sfert din populația României nu a auzit de Sarmisegetusa, că jumătate dintre români o confundă cu Ulpia Traiana Sarmisegetusa, iar trei sferturi nu au vizitat-o nici măcar o dată.

Făcând o comparație forțată între complexul megalitic de la Stonehenge şi Sarmisegetusa, bineînțeles în defavoarea primei, ajungem la trista concluzie că, în ciuda complexității capitalei dacilor şi a întregului ansamblu de cetăți din Munții Şurianului, simplitatea Stonehenge primează în ceea ce priveşte atât cercetarea cât şi punerea în valoare. Sute de cărți şi tratate sunt dedicate megaliticei aşezări din Albion, pe cînd Sarmisegetusa după un secol de cercetare, nu beneficiază nici măcar de o monografie. Scrierile despre capitală dacă sunt sărace şi de cele mai multe ori incomplete. Rezultatele cercetărilor deşi sunt făcute pe bani publici nu sunt făcute şi publice. Monopolul inexplicabil pus pe Sarmisegetusa, refuzul crâncen şi încăpățânarea de a da cercetării un caracter național organizându-se şantiere complexe de nivel național aşa cum s-a procedat şi în cazul de la Roşia Montană, lipsa mai mult voită a fondurilor necesare unei cercetări normale şi eficiente au dus la trista privelişte a ceea ce vedem cu toții. Sarmisegetusa în paragină. Probabil că atunci cînd orgoliile încrîncenate ale profesorului Glodariu, moştenitor al monopolului săpăturilor la Sarmisegetusa, se vor înmuia, descoperirile care se vor face vor aduce noi elemente care să ateste adevăratul certificat de naştere al nației române.

■

Rest al rotondei, aşa cum zace aruncată în anul 2003

Rotonda de andezit asa cum a fost compusă în anii 50

ARHEOLOGIE: REGELE DIN STONEHENGE PROVENEA DIN ALPI

LUMINIȚA SAVA

O descoperire recentă tinde să revoluționeze istoria celei mai mari insule a batrânului continent. Regele din Stonehenge nu era de fapt britanic. După luni de analize, un grup de arheologi au stabilit că scheletul misterios găsit în luna mai, lângă faimosul şantier arheologic englez, aparține unui om de proveniență din zona Alpilor. Scheletul, cunoscut sub numele de Archaşul din Amersbury, datează cu 2300 de ani înaite de Christos. Este vorba despre rămăşițele unui om de 35-40 de ani, care, judecând după obiectele prețioase găsite în mormântul antic, trebuie să fi avut o putere enormă, în regiunea Stonehenge, în sudul Angliei. De aceea, arheologii l-au rebotezat imediat pe arcaşul din Amersbury cu numele de regele din Stonehenge, un om care după anumiți experți, a avut un rol semnificativ în dezvoltarea zonei Salisbury, unde se găseşte şantierul arheologic. Cercetătorii au reuşit să traseze originea arcaşului din Amesbury nu numai prin analiza scheletului, dar cât şi prin studiul aurului găsit în mormânt. Arheologii au descoperit nu mai puțin de 100 de obiecte majoritatea din aur de o valoare inestimabilă. De asemenea se spera ca o altă enigmă să fie elucidată. Datarea mormântului fiind de prin 2300 înainte de Christos, ea reprezintă aceiaşi perioadă în care greu de explicat prin ce metode, monoliți de piatră de câte 4 tone au fost transportați pe o distanță de 360 de kilometri între munți şi locul în care astăzi se ridică celebrul monument megalitic de la Stonehenge. Locurile posibile de origine ale regelui din Stonehenge sunt regiunile geografice unde se află actual Elveția, Austria şi Germania.

Probabil că atunci când studiile genetice, genomul DNA referitoare la Regele din Stonehenge vor fi desăvârşite,vom şti cu siguranță şi cărui popor a aparținut acest misterios personaj.

VIZIONAȚI !!!

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE „DACIA TV" .

PE CANALELE DE TELEVIZIUNE *QUEENS* CANALUL 57 QPTv DUMINICĂ SEARĂ : 17-18 P.M. - LUNI SEARA : 18.30 P.M.-19.30 P.M. *MANHATTAN* CANALUL 34 VINERI 11.00-1130. Conținutul acestui program este pe gustul tuturor vârstelor şi preferințelor: muzică uşoară, muzică populară, momente vesele, informații politice şi economice din țară şi comunitatea româno-americană. Informații la telefon: (718) 361- 6451

e-mail : stefancelmareorg@aol.com

Studioul de televiziune „DACIA TV" stă la dispoziția publicului pentru filmări şi editări de casete video, la evenimente deosebite cum ar fi nunți, botezuri, aniversări.